

Izdavač:

Medresa "Gazi Isa-beg" Novi Pazar

Za izdavača:

Dr. Rešad-ef. Plojović, direktor

Lektor:

Mahmut Suljović

Tehnički urednik:

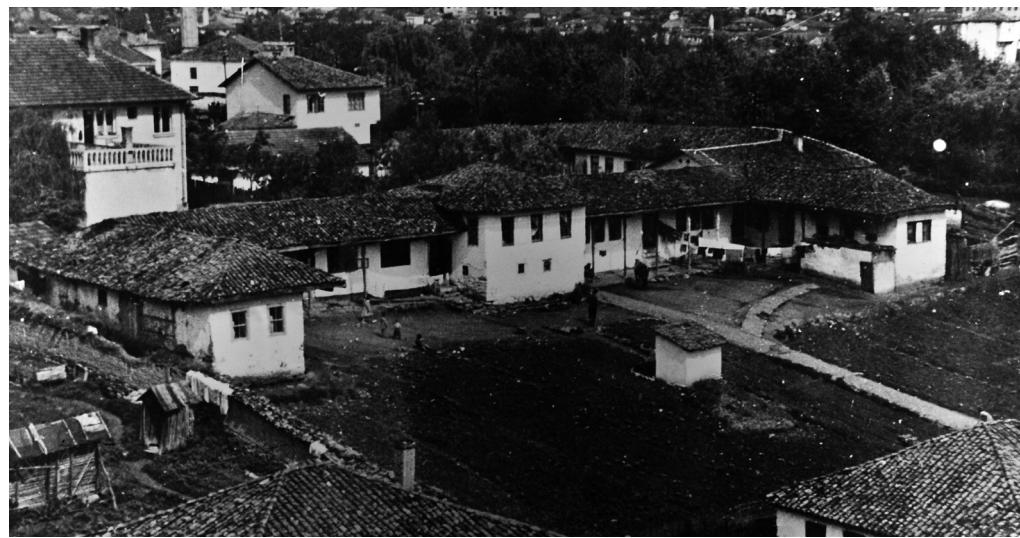
Senad Redžepović

MEŠIHAT ISLAMSKE ZAJEDNICE U SRBIJI

MEDRESA "GAZI ISA-BEG" NOVI PAZAR

INFORMATOR

za polaganje prijemnog ispita

STARA ZGRADA MEDRESE "GAZI ISA-BEG"

NOVA ZGRADA MEDRESE "GAZI ISA-BEG"

HISTORIJAT MEDRESE “GAZI ISA-BEG” U NOVOM PAZARU

Medresa je, kao odgojno-obrazovna institucija, imala i ima veoma važnu ulogu u vjerskom životu i obrazovanju na ovim prostorima. U svom putopisu iz XVII stoljeća poznati putopisac Evli Čelebi je zabilježio da je u Sandžaku u to vrijeme bilo 11 medresa od kojih je u Novom Pazaru bilo pet. U njima su se školovali mnogi nama poznati i nepoznati alimi ovoga kraja. Jedna od tih medresa, poznata kao Novopazarska medresa, sa manjim prekidima, radila je do 1946. godine kad su komunisti zabranili njen rad. Od tada skoro pedeset godina Sandžak ostaje bez rasadnika uleme. Vjerski život odvijao se u okvirima vjerskih objekata i u porodičnim krugovima. Na cijelom području ondašnje Jugoslavije ostale su samo Gazi Husrev-begova medresa u Sarajevu i Medresa "Alauddin" u Prištini koja je osnovana 1951. godine. Iz tog vakuma u vjerskom obrazovanju malo po malo proistekao je kadrovski deficit vjerskih službenika i uopšte vjerski obrazovanih ljudi.

Svijest o potrebi školovanja u medresama najupornije Sandžaklije odvela je u Sarajevo i Prištinu. Sarajevo je bilo daleko, a u Prištini se nastava izvodila na albanskom jeziku. Mnogima je iz tih razloga školovanje u medresi ostalo samo pusta želja. Neki su počinjali pa iz ovih ili onih razloga prestajali.

ZGRADA ŽENSKOG ODJELJENJA MEDRESE

Školske 1989/90. godine načinjen je prvi ali historijski korak ka rješavanju ovog problema. U "Alauddin" medresi u Prištini upisano je odjeljenje na bosanskom jeziku. Ono je bilo minijaturno i sa malim izgledima da opstane, ali je poslužilo kao pravna osnova za rješavanje pitanja vjerskog obrazovanja muslimanske djece iz Sandžaka.

U ljeto 1990. godine, na jednom seminaru vjerskih službenika ondašnjeg Starještinstva islamske zajednice za Kosovo, Srbiju i Vojvodinu, koji je održan u Novom Pazaru, potekla je inicijativa za formiranje medrese u kojoj bi djeca sa ovih prostora mogla da se vjerski obrazuju na svom maternjem jeziku i u svojoj sredini. Ubrzo je odlučeno da se gore pomenuto odjeljenje ukine, a da se u Novom Pazaru formira istureno odjeljenje Srednje "Alauddin" medrese iz Prištine. Već u septembru 1990. godine, to odjeljenje je počelo sa radom i na taj način praktično obnovljen rad jedne od novopazarskih medresa, koja od 1994. g. nosi ime osnivača Novog Pazara Isa-bega Ishakovića. Tako je nastala današnja Medresa "Gazi Isa-beg" u Novom Pazaru u kojoj su se školovali i školuju se tumači Allahove riječi i u čijem se radu posebna pažnja poklanja islamskom odgoju i moralu.

Nakon što je Medresa obnovila rad u njoj su stekli srednje ob-

BIBLIOTEKA I ČITAONA

razovanje brojni profesori Medrese i službenici IZ-e. Početak rada obnovljenog odjeljenja bio je veoma težak. Vaspitno-obrazovni proces odvijao se u jako skućenom prostoru u prostorijama Odbora IZ-e u Novom Pazaru. Bilo je teško, a Medresa je opstala. Tragalo se za obezbjeđivanjem uslova za rad, mada je u ondašnjem režimu to bilo jako teško, skoro nemoguće. Prvih pet godina, kao redovni učenici, Medresu su pohađali samo muškarci, ali je postojalo veliko interesovanje ženske djece za školovanje u njoj. Privremeno rješenje rukovodstvo Medrese našlo je u tome što je omogućilo vanredno polaganje ispita.

Godine 1996. u Novom Pazaru, a 2001. u Rožajama, Medresa je otvorila ženska odjeljenja, tako da muslimanke po prvi put na ovim prostorima mogu da stiču vjerska znanja u svojoj sredini kao redovne učenice.

Mešihat IZ-e Sandžaka je, od svog osnivanja 1993. g. u svom radu, kao prioritet svih prioriteta postavio stvaranje optimalnih uslova za rad Medrese. Problem je djelimično riješen tako što su kao privremeno rješenje izgrađeni objekti u dvorištima Altun-alem džamije i Bor-džamije. U međuvremenu su izgrađeni, na temeljima zgrade u kojoj je radila bivša Novopazarska medresa muški, na vakufskom zemljištu pored Bor-džamije ženski internat, a u Rožajama adaptirana uvakufljena zgrada. I jedna i druga zgrada useljene su prije nego su potpuno završeni radovi ali su to bili minimalni uslovi

MENZA ZA UČENIKE MEDRESE

u kojima može normalno da se radi. Učenici su dobili optimalan internatski smještaj kapaciteta 260 ležajeva, što je prva faza projekta dok će nastavak projekta zavisiti od pomoći šire zajednice koja je i do sada uložila puno sredstava.

Medresu trenutno pohađa ukupno 276 učenika u sva tri odjeljenja, koji su uglavnom iz Sandžaka, ima i iz drugih krajeva: iz Makedonije, Vojvodine i sa Kosova. Do sada je diplomiralo ukupno 262 medresanata. Većina je studirala ili studira na Univerzitetu u Novom Pazaru i Islamskoj Akademiji, kao i na univerzitetima u Saudijskoj Arabiji, Egiptu, Siriji, Libanu, Jemenu, Turskoj, Maroku, Bosni i Hercegovini i drugdje.

U vaspitno-obrazovnom procesu sudjeluje 77 zaposlenih, 54 profesora i vaspitača i 23 lica tehničkog osoblja.

Medresa "Gazi Isa-beg" je, od svog osnivanja, u svom radu primjenjivala zajednički plan i program po kome su radile medrese na području Rijaseta u Sarajevu.

Pretnodnih nekoliko godina, sve medrese pa i naša, pristupile su reformi nastavnih planova i programa. Svršenici Medrese "Gazi Isa-beg" zahvaljujući planu i programu mogu uspješno nastaviti svoje školovanje na univerzitetima u Sandžaku i Bosni i Hercegovini, kao i na univerzitetima širom islamskog svijeta.

Slobodno vrijeme učenici u Medresi provode baveći se vannastavnim aktivnostima kroz razne sekcije, a izdaju i đački

KABINET INFORMATIKE

list "Softa" u kome objavljaju svoje radove i prate najznačajnije događaje u Medresi.

Medresu finansiraju vjernici koji posredstvom Mešihata IZ-e Sandžaka uplaćuju novčana sredstva na ime zekata, sadekatul-fitra i drugih donacija. Jedan dio troškova snose i sami učenici.

SPAVAONA ZA UČENIKE

**PITANJA ZA POLAGANJE
PRIJEMNOG ISPITA, SA
RJEŠENJIMA**

Nastavni predmeti u toku školovanja

I Islamsko područje

- KIRAET (učenje Kur'ana)
- AKAID (islamsko vjerovanje)
- AHLAK (islamski moral)
- TEFSIR (tumačenje Kur'ana)
- HADIS (Sunnet Muhammeda, a.s.)
- IMAMET i MUALLIMAT
- POVIJEST islamA

II Opšteobrazovno područje

a) Jezičko područje

- BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST
- ARAPSKI JEZIK
- TURSKI JEZIK
- ENGLESKI JEZIK

b) Društveno područje

- HISTORIJA
- GEOGRAFIJA
- FILOZOFIJA
- PSIHOLOGIJA
- PEDAGOGIJA SA DIDAKTIKOM
- SOCIOLOGIJA

c) Prirodno-matematičko područje

- MATEMATIKA
- BIOLOGIJA

d) Multidisciplinarno područje

- OSNOVI INFORMATIKE
- FIZIČKO VASPITANJE

PITANJA IZ AKAIDA (ISLAMSKO VJEROVANJE)

1. Kako se zove naša vjera, i šta smo mi po vjeri?

Odgovor: Naša vjera se zove islam, a mi smo po vjeri muslimani.

2. Šta znači vjera islam?

Odgovor: Islam je vjera koju je Uzvišeni Allah, dž.š., objavio preko svojih poslanika cijelom čovječanstvu s ciljem da pozovu sve ljudi da vjeruju u Jednog Boga.

3. Koliko ukupno imamo šartova, odnosno uvjeta na kojima se temelji vjera islam i nabroj ih?

Odgovor: Vjera islam temelji se na 33 glavne istine vjere, koje zovemo još 33 šarta (uvjeta). Ovi uvjeti se dijele u šest grupa i to:

- šest imanskih šartova,
  - pet islamskih,
  - četiri abdeska,
  - tri gusulsaka,
  - tri tejemumska
  - dvanaest namaskih i to: šest prije namaza i šest u namazu.
-

4. Koji su to imansi šartovi?

Odgovor: Imansi šartova ima šest, a glase:

- AMENTU BILLAHI	-Ja vjerujem u Boga, dž.š.
- VE MELAIKETIHI	-Ja vjerujem u Božije meleke
- VE KUTUBIHI	-Ja vjerujem u Božije kitabe
- VE RUSULIHI	-Ja vjerujem u Božije poslanike
- VEL-JEVAMIL-AHIRI	-Ja vjerujem u Sudnji dan
- VE BIL-KADERIHAIJRIHI VE ŠERIHI MINELLAHI TE'ALA	
-Vjerujem da sve što se događa, biva Božijom voljom i	

određenjem.

5. Koji je to prvi imanski šart?

Odgovor: AMENTU BILLAHI - Ja vjerujem u Boga, dž.š. Uzvišeni Allah, dž.š., je stvorio sve što postoji - što vidimo i što ne vidimo. Allaha, dž.š., ne možemo vidjeti očima, ali možemo vidjeti Njegova djela koja nam govore o Njegovoj veličini i prisutnosti.

O tome nam govori sura El-Ihlas:

KUL HUVALLAHU EHAD. ALLAHUS-SAMED. LEM JELID VE LEM JULED VE LEM JEKUN LEHU KUFU VEN EHAD.

Prijevod: "Reci: Allah je jedan, Allah je utočište svemu. Nije rođio i rođen nije, i niko Mu ravan nije."

6. Pojasni kakva su to bića meleki?

Odgovor: Meleki su nevidljiva duhovna bića koja je Allah, dž.š., stvorio od nura-svetlosti. Oni ne jedu, ne piju, ne grijše već sa zadovoljstvom izvršavaju Allahove, dž.š. zapovijedi.

7. Koji su najpoznatiji meleki?

Odgovor: Najpoznatiji meleki su: Džibril, Melekul-mevt ili Melek smrti, (u narodu poznat kao Azrail, iako pod ovim imenom nije spomenut ni u Kur'anu ni u hadisima Muhammeda, s.a.v.s.), Mikail, Israfil, Kiramen-Katibin, Munker i Nekir.

8. Kako se utječemo Allahu, dž.š., da nas sačuva od prokletog šejtana?

Odgovor: Allahu, dž.š., se utječemo od prokletog šejtana riječima:

EUZU BILLAHI MINEŠ-ŠEJTANIR-RADŽIM - Utječem se Allahu, dž.š., da me sačuva od prokletog šejtana.

9. Navedi podjelu Allahovih, dž.š., svojstava?

Odgovor: Allahova, dž.š., svojstva se dijele na: Sifati zatije - lična Allahova svojstva i Sifati - subutijje - svojstva

Allahovog savršenstva.

10. Objasni kako se dijele Sifati-zatije.

Odgovor:

- Vudžud - Allah ima i postoji,
- Kidem - Allah je od uvjek,
- Beka - Allah je za uvjek,
- Vahdanijet - Allah je Jedan Jedini,
- Muhalefetun lil-havadisi - Allah nikome i ničemu nije sličan,
- Kijamun bi nefsihi - Allah sam o Sebi opstoji.

11. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo Vudžud.

Odgovor: Sve, i svemir i Zemlja i zakoni koji vladaju na njima; promjena dana i noći i more i kiša i oblaci i vjetrovi, govore nam o nužnosti postojanja višeg bića - Zakonodavca, Koji postavlja zakone i red u prirodi.

12. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo Kidem.

Odgovor: Kidem znači da Allah, dž.š., postoji oduvijek. On je sve stvorio, ali nije stvoren, niti je postao.

13. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo Beka.

Odgovor: Beka znači da je Allah, dž.š., vječan i beskonačan. Njegovom opstojanju nema kraja.

14. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo Vahdanijet.

Odgovor: Vahdanijet znači da je Allah, dž.š., jedan i jedini i da drugog boga osim Njega nema.

15. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo Muhalefetun lil-havadisi (Božija neuporedivost sa bilo kim i čim).

Odgovor: Allah, dž.š., se ne može ni sa čim uporediti, jer nije ničemu što je stvoreno sličan.

16. Objasni svojstvo Kijamun bi nefsihi (Božija samostalnost).

Odgovori: Allah, dž.š., sam o Sebi opстоји. On je neovisan od bilo koga i od bilo čega.

17. Nabroj Sifati Subutije.

Odgovor: Sifati subutije su: Hajat, Ilm, Sem, Besar, Kelam, Iradet, Kudret, i Tekvin.

18. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo Hajat (Božiji život).

Odgovor: Allah je uzrok i tvorac svega postojećeg.

19. Objasni Allahovo, dž.š., svojstvo ‘ilm.

Odgovor: ‘ilm je (Božije znanje), ono nije ograničeno vremenom niti prostorom. Ono je sveobuhvatno.

20. Šta je Sem’ i Besar (Božiji sluh i vid)?

Odgovor: Božiji sluh i vid ne mogu se uporediti sa čulima koja je dao Njegovim stvorenjima. On ne sluša pomoću uha i ne gleda pomoću oka kao što to čine njegova stvorenja. Njegov sluh i vid su savršeni - bez ikakvih nedostataka.

21. Šta je to Kelam?

Odgovor: Kelam je Božiji govor.

22. Šta je to Iradet?

Odgovor: Iradet je Božija volja. Božija volja je neograničena i savršena. Sve što se događa nastaje Božijom voljom.

23. Šta je to Kudret?

Odgovor: Kudret je Božija moć. Sve što postoji, Sunce, Mjesec, Zemlja, biljni i životinjski svijet stvorio je Allah, dž.š.

24. Šta je Tekvin?

Odgovor: Tekvin su Božija stvaranja. Tekvin je temelj svih Allahovih stvaranja.

25. Koji je to treći imanski šart?

Odgovor: Treći imanski šart glasi: VE KUTUBIHI - Ja vjerujem u Božije kitabe. Božiji kitabi su objave koje su ljudima prenosili odabrani Božiji poslanici. Poznata su nam četiri velika kitaba:

TEVRAT – objavljen Musau, a.s.,(alejhis-selam)

ZEBUR – objavljen Davudu, a.s.

INDŽIL – objavljen Isau, a.s.

KUR'AN – objavljen Muhammedu, a.s. Kur'an je posljedna Božija objava, upućena preko Muhammeda, a.s., cijelom čovječanstvu.

26. Koji je to četvrti imanski šart?

Odgovor: Četvrti imanski šart glasi:

VE RUSULIHI - Ja vjerujem u Božije poslanike. Božiji poslanici su bili odabrani ljudi kojima je Uzvišeni Allah, dž.š., slao svoje objave da ih dostave ljudima. Kur'an spominje 25 poslanika, a bilo ih je mnogo. Najpoznatiji su: Adem, Nuh, Ibrahim, Musa, Isa i Muhammed, a.s.

27. Koji je peti imanski šart?

Odgovor: Peti imanski šart glasi:

VEL JEVAMIL-AHIRI – Ja vjerujem u Sudnji dan. Sudnji dan je dan, kada će Allah, dž.š., sve ljude ponovo proživjeti i pozvati ih da odgovaraju za svoja djela. Ko bude vjerovao u Allaha, dž.š., i činio dobra djela, biće nagrađen Džennetom, a ko bude nevjernik i bude radio loša djela biće kažnen Džehennmom.

28. Koji je to šesti imanski šart?

Odgovor: Šesti imanski šart glasi:

VE BIL KADERI HAJRIHI VE ŠERRIHI MINELLAHI TEALA a to znači: Vjerujem u Božije određenje (sudbinu). Allahu, dž.š., je poznato sve što biva i što će biti.

29. Šta je to Misak?

Odgovor: Misak je ugovor koji je Allah, dž.š., sačinio sa Ademom, a.s., i njegovim potomstvom.

30. Šta je to iman?

Odgovor: Iman je vjerovanje u Allaha, dž.š., Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Posljednji dan i određene dobra i zla.

31. Šta je to ihsan?

Odgovor: Ihsan je da vjeruješ u Allaha, dž.š., kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.

32. Šta je to tekli?

Odgovor: Tekli u jeziku znači: zadužiti, zaduživati. U vjeri označava osobu koja je zadužena emanetom Allahove vjere (mukellef).

33. Šta je to din?

Odgovor: Vjera, pravac i uputa: Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: "On je poslao Poslanika Svoga s uputom i pravom vjerom da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar ne bilo po volji mnogobroćima."

34. Šta je kufr?

Odgovor: Kufr znači: nevjerovati u bilo što od onog što čini iman, a to znači ne vjerovati u bilo šta od onog za šta se sigurno zna da je Muhammedu, s.a.v.s., objavljeno od Allah-a, dž.š.

35. Šta je širk?

Odgovor: Širk je pripisivanje Allahu, dž.š., druga. Postoje tri vrste širk-a i to:

- Skriveni širk, npr: Kada čovjek kaže: "Da ne bi Allaha i tog čovjeka, bilo bi to i to...", nego treba reći "Da ne bi Allaha pa onda tog čovjeka..."
- Mali širk, npr: činjenje neke vrste ibadeta da neko vidi.

- Veliki širk: pripisivanje Allahu, dž.š., sudruga.

36. Šta je nifik?

Odgovor: Nifik je licemjerstvo, dvoličnjaštvo, pretvaranje. Od riječi *nifik* izvedena je riječ *munafik*.

37. Šta je fisk?

Odgovor: Fisk je kršenje vjerskih propisa, a osoba koja to čini naziva se "fasik".

38. Koliko Allah, dž.š., ima lijepih imena?

Odgovor: Allah, dž.š., ima najmanje 99 lijepih imena koja su spomenuta u hadisu Resulullaha, s.a.v.s.

39. Šta su to šejtani?

Odgovor: Šejtani su džini nevjernici. Vođa im je Iblis, l.a. (lanetullahi alejhi)- neka je Allahovo prokletstvo na njega.

40. Šta su to džini?

Odgovor: Džini su duhovna bića koja je Allah, dž.š., stvorio od rasplamsale vatre.

41. Da li je šeđtan od džina ili od meleka?

Odgovor: Šeđtan je od džina i nije od meleka jer nas o tome Uzvišeni Allah, dž.š., obavještava u Kur'anu.

42. Kojem od poslanika je objavljen Tevrat?

- Ibrahimu, a.s.,
- Nuhu, a.s.,
- Musau, a.s.

Odgovor: Musau, a.s.

43. Kojem od poslanika je objavljen Zebur?

- Salihu, a.s.,
- Sulejmanu, a.s.,
- Davudu, a.s.

Odgovor: . Davudu, a.s.

44. Kojem od poslanika je objavljen Indžil?

- a. Isau, a.s.,
- b. Jusufu, a.s.,
- c. Ademu, a.s.

Odgovor: Isau, a.s.

45. Kur'an je po redu objavljivanja:

- a. Prva Božija Knjiga.
- b. Druga Božija Knjiga.
- c. Četvrta Božija Knjiga.

Odgovor: Četvrta Božija Knjiga.

46. Kojem od poslanika je objavljen Kur'an?

- a. Lutu, a.s.,
- b. Ishaku, a.s.,
- c. Muhammedu, s.a.v.s.

Odgovor: Muhammedu, s.a.v.s.

47. Šta je to Kur'an?

Odgovor: Kur'an je Allahov, dž.š., govor nenađmašni, objavljen Muhammedu, s.a.v.s., zapisan u mushafima, do nas je prenesen vjerodostojnom predajom, a njegovo učenje je ibadet.

48. Koliko ima džuzova u Kur'anu?

Odgovor: Kur'an ima 30 džuzova. Jedan džuz ima 20 stranica.

49. Koliko ima sura u Kur'anu?

Odgovor: U Kur'anu ima 114 sura ili poglavlja.

50. Koliko ima poslanika i vjerovjesnika spomenutih u Kur'anu?

Odgovor: U Kur'anu ima 25 spomenutih poslanika i vjerovjesnika.

51. Koji su najpoznatiji poslanici?

Odgovor: Adem, Nuh, Ibrahim, Musa, Isa i Muhammed, s.a.v.s.

52. Ko je Dedžal?

Odgovor: Dedžal u arapskom jeziku znači *lažov*. Dedžal je osoba koja će za sebe tvrditi da je božanstvo, i Allah, dž.š., će mu omogućiti stvari koje niko sem Allaha nije u stanju izvršiti, da bi ljude iskušao.

53. Da li će nekada izaći Sunce sa zapada?

Odgovor: Da, Sunce će izaći sa zapada pred nestanak ovoga svijeta i to je jedan od velikih predznaka Posljednjeg dana.

54. Šta je Džennet?

Odgovor: Mjesta u kojima će na Ahiretu boraviti nagrađeni zovu se zajedničkim imenom Džennet.

54. Koja su imena za Džennet?

Odgovor: Imena Dženneta su: Adn, Me'va, Ne'im, Huld, Karar, Darusselam.

55. Koliko vrata ima Džennet?

Odgovor: Džennet ima osmoro vrata, jedna od njih se zovu Rejjan na koja će ulaziti samo postači.

56. Šta je Džehennem?

Odgovor: Mjesta za izdržavanje kazni na Budućem svijetu nazivaju se Džehennem.

57. Koja su imene Džehennema?

Odgovor: Imena Džehennema su: Leza, Sekar, Se'ir, Havije, Hutameh, En-Nar.

58. Šta je to Hašr?

Odgovor: Hašr je okupljanje svih ljudi na mjesto obračuna, gdje će čekati dok im se ne presudi.

59. Šta je to berzah?

Odgovor: Berzah je zagrobni život ili period koji će čovjek provesti od smrti pa do proživljjenja.

PITANJA IZ FIKHA (ŠERIJATSKO PRAVO)

1. Čime se potvrđuje pripadnost islamu?

Odgovor: Pripadnost vjeri islamu se potvrđuje izgovaranjem kelime šehadeta, koje glasi: "Ešhedu en la ilah illallahi, ve ešhedu enne Muhameden abduhu ve resuluhi."

2. Šta znače u prijevodu riječi šehadeta?

Odgovor: Šehadet u prijevodu znači: „Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, a.s., Božiji rob i Božiji poslanik.”

3. Šta je fikh?

Odgovor: Fikh je nauka koja se bavi proučavanjem propisa zasnovanih na šerijatskim izvorima koji se tiču postupaka obaveznika u obliku: naredbe, zabrane i dozvole.

4. Područje fikha se dijeli na četiri glavne oblasti. Koje su to?

Odgovor: To su oblasti:

- 1) ibadat - obredoslovlje
- 2) munakehat - bračno pravo
- 3) muamelat - imovinsko pravo
- 4) ukubat - kazneno pravo.

5. Koji su osnovni izvori fikha?

Odgovor: Osnovni izvori fikha su:

- 1) **Kur'an** - Allahov, dž.š., govor koji je objavljen Muhammedu, a.s., i čiji propisi važe za cijelo čovječanstvo.
- 2) **Sunnet** - praksa Muhammeda, a.s., bilo da se radi o onome što je rekao ili uradio ili svojom šutnjom odobrio.

6. Koji su pomoćni izvori fikha?

Odgovor: Pomoći izvori fikha su:

1. Idžma' - konsenzus
2. Kijas – analogija

7. Nabroj (navedi) šerijatske odredbe.

Odgovor: Šerijatske odredbe su: fard, vadžib, sunet, mendub, mubah, mekruh i haram

8. Šta znači šerijatska odredba "fard"? Kako se dijeli?

Odgovor: Fard znači ono što je Allah, dž.š., strogo naredio i dijeli se na dvije vrste:

- 1) Fardi-ajn
- 2) Fardi-kifaje

9. Šta znači šerijatska odredba vadžib?

Odgovor: Vadžib je ono što je Allah, dž.š., naredio ali dokazi na kojima se zasniva ova naredba nisu na nivou dokaza farda.

10. Šta znači šerijatska odredba mekruh i kako se dijeli?

Odgovor: Mekruh je sve ono što je pokuđeno činiti i dijeli se na dvije vrste: mekruhi-tehrimen; mekruhi-tenzihen.

11. Šta znači šerijatska odredba haram?

Odgovor: Haram je sve ono što je Allah, dž.š., strogo zabranio i za čije činjenje slijedi kazna.

12. Šta se podrazumijeva pod pojmom *taharet* (čistoća)?

Odgovor: Pod pojmom čistoća podrazumijeva se i duhovna i fizička; to jest čistoća od grijeha kao i čistoća od materijalne nečistoće.

13. Šta se podrazumijeva pod pojmom *nedžaset* (nečistoća)?

Odgovor: Pod pojmom *nečistoća* podrazumijeva se stanje

kada čovjek po šerijatskim propisima nije čist da obavlja određene vrste ibadeta.

14. Kako se uklanja nečistoća odnosno kako se postiže čistoća?

Odgovor: Duhovna nečistoća se uklanja teubom i ibadetom.

15. Šta je to abdest?

Odgovor: Abdest je pranje (čišćenje) koje se postiže vodom a uzima se prije namaza, učenja Kur'ana, itd.

16. Šta su farzovi kod abdesta?

Odgovor: Farzovi kod abdesta su:

- 1) pranje cijelog lica jedanput
- 2) pranje ruku do iza lakata jedanput,
- 3) mesh (potiranje glave) jedanput,
- 4) pranje nogu do iza članaka jedanput.

17. Kako se uzima abdest?

Odgovor:

- na samom početku proučiti Bismilu,
- oprati šake,
- dobro isprati usta, a zatim nos po tri puta. Usta peremo desnom, a nos lijevom rukom.
- oprati lice tri puta,
- oprati desnu, a zatim lijevu ruku do iznad lakta po tri puta.
- potremo mokrom rukom cijelu glavu,
- potremo mokrom rukom uši,
- na kraju oprati desnu, pa lijevu nogu do poviše članaka,
- nakon abdesta proučićemo šehadet.

18. Šta kvari abdest?

Odgovor: Abdest će pokvariti:

- 1) Sve što iziđe na dva prirodna otvora kod čovjeka i

žene (mokraća, nečistoća nakon velike nužde ili vjetar).

- 2) Izlazak iz tijela krvi ili gnoja.
- 3) Povraćanje punim ustima.
- 4) U slučaju sna pri uslonjenom položaju.
- 5) U slučaju gubljenja svijesti.
- 6) U slučaju smijanja glasnog u toku namaza.

19. Šta je to gusul?

Odgovor: Gusul je kupanje kojim se otklanja veliki hades (nečistoća stvarna).

20. Koji su ruknovi kod gusula?

Odgovor: Ruknovi kod gusula su:

- 1) oprati dobro usta,
- 2) dobro isprati nos,
- 3) oprati cijelo tijelo da nigdje ne ostane suho.

21. Kada je neophodno učiniti gusul?

Odgovor:

- a) u slučaju izlaska sjemena (sperme) u snu i van sna;
- b) u slučaju spolnog odnosa, bilo da izađe sjeme ili ne;
- c) u slučaju završetka hajza i nifasa;
- d) u slučaju da kafir (nevjernik) primi islam.

22. Šta je to tejenum?

Odgovor: Tejemum je simbolično čišćenje zemljom u slučaju kada nemamo vode ili je zbog nekog razloga ne možemo upotrijebiti.

23. Koji su razlozi za dozvoljenost tejemuma?

Odgovor:

- a) udaljenost vode više od 20 min. pješačkog hoda.
- b) u slučaju bolesti koja bi se mogla pogoršati ako se uzima abdest ili ako se okupa.
- c) u slučaju velike studeni koja može prouzrokovati smrt

ili bolest.

d) uslijed nedostatka vode za piće ili jelo, a on ima sa sobom manju količinu i plaši se žeđi.

e) u slučaju straha od određenog neprijatelja.

f) u slučaju nepostojanja posude za zahvatanje vode.

24. Šta su ruknovi kod tejemuma?

Odgovor: Nijet kojim se iskazuje namjera za tejemum.

1) lice potrati nakon dodirivanja zemlje.

2) ruke do iza lakata potrati.

25. Šta kvari tejemum?

Odgovor: Tejemum kvari sve što kvari abdest. Kvari ga također: dolazak vode, i prestanak razloga koji sprečavaju upotrebu vode.

26. Šta je po šerijatskim propisima, za muškarce, učenje ezana i ikameta?

Odgovor: Učenje ezana i ikameta, po šerijatskim propisima, za muškarca je sunneti muekkede - pritvrđeni sunnet.

27. Da li su žene dužne učiti ezan i ikamet?

Odgovor: Žene nisu dužne učiti ezan i ikamet.

28. Šta se uči poslije ezana?

Odgovor: Lijepo je nakon završetka ezana proučiti sljedeću dovu: *Allahumme rabbe hazih-i-dda'veti-ttammeti ves-salatil-kaimeti ati Muhammedeni-l-vesilete vel-fadilete ve-b'ashu mekamen mahmuden-i-llezi veadteh.*

29. Kako će se ponašati osoba koja sluša učenje ezana?

Odgovor: Kad čujemo ezan treba prekinuti razgovor i slijediti mujezina tiko ponavljajući njegove riječi. Kod riječi „Hajje ale-s-salah“ i „Hajje ale-l-felah“ treba reći: “La hawle ve la kuvvete illa billahi.”

30. Kod učenja ikameta dodaje se formulacija, koje nema u ezanu. Koja je to formulacija?

Odgovor: Kod učenja ikameta dodaje se: "Kad kametis-sallah."

31. Kod ezana za sabah-namaz dodaje se?

Odgovor: Dodaje se sintagma: „Es-salatu hajrun mine-n-neumi” / “Namaz je bolji od spavanja.”

32. Da li se ikamet uči neposredno prije klanjanja sunneta ili farza?

Odgovor: Ikamet se uči neposredno prije klanjanja farza.

33. Ukoliko se klanja u džematu, da li će svaka osoba učiti za sebe ezan i ikamet?

Odgovor: Ne, svaka osoba neće učiti ezan i ikamet ponaosob već će to činiti mujezin.

34. Šta je namaz?

Odgovor: Namaz je stroga vjerska dužnost (fard)

35. Koji su sastavni dijelovi namaza (namaski ruknovi i koliko ih ima)?

Odgovor:

- a) Iftitahi tekbir – početni tekbir;
- b) Kijam – stajanje u namazu;
- c) Kiraet – učenje u namazu ;
- d) Ruku' – pregibanje;
- e) Sudžud – činjenje sedžde.
- f) Kade-i-ehireh – poslednje sjedenje.

36. Šta se uči na sabahskom fardu?

Odgovor: Na prvom rekatu se uči Subhaneke, Euza, Bismilla, Fatiha i sure. Na drugom rekatu se uči: Bismilla, Fatiha, i sure, a na sjedenju Ettehijjatu, Salavati i Dova.

37. Od koliko rekata se sastoji sabah namaz?

Odgovor: Sabah-namaz se sastoji od četiri rekata (dva sunneta i dva farda).

38. Kada nastupa vrijeme sabahskog namaza?

Odgovor: Vrijeme sabahskog namaza nastupa od prave zore i traje do pred izlazak Sunca.

39. Koliko rekata ima podne namaz?

Odgovor: Podne namaz se sastoji od deset rekata. (četiri sunneta, četiri farda i dva sunneta).

40. Šta se uči na podnevskom fardu?

Odgovor: Na prvom rekatu se uči: Subhaneke, Euza, Bismilla, Fatiha i sure. Na drugom rekatu: Bismilla, Fatiha i sure. Na prvom sjedenju: Ettehijjatu. Na trećem rekatu: Bismilla i Fatiha. Na četvrtom rekatu: Bismilla i Fatiha. Na drugom sjedenju: Ettehijjatu, Salavati i Dova.

41. Kada nastupa vrijeme podne-namaza?

Odgovor: Podne nastupa kada Sunce pređe polovinu neba, i traje dok sjenka jednog predmeta ne dostigne njegovu duplu veličinu.

42. Kada nastupa vrijeme ikindijskog namaza?

Odgovor: Ikindija nastupa kada sjenka jednog predmeta dostigne njegovu duplu veličinu i traje do pred zalazak Sunca.

43. Od koliko rekata se sastoji ikindijski namaz?

Odgovor: Ikindijski namaz ima osam rekata (četiri sunneta i četiri farda).

44. Šta se uči na ikindijskom fardu?

Odgovor: Na prvom rekatu: Subhaneke, Euza, Bismilla, Fatiha i sure. Na drugom rekatu: bismilla, Fatiha i sure. Na prvom sjedenju - Ettehijjatu. Na trećem rekatu: Bismilla

i Fatiha. Na četvrtom rekatu: Bismilla i Fatiha. Na drugom sjedenju: Ettehijjatu, Salavati i Dove.

45. Kada nastupa vrijeme akšam-namaza?

Odgovor: Akšam nastaje kada zađe Sunce i traje sve dok se ne izgubi i poslednji tračak dnevne svjetlosti, tj. dok ne zavlada potpuni mrak.

46. Koliko rekata ima akšam-namaz?

Odgovor: Akšam namaz ima pet rekata (tri farda i dva sunneta).

47. Šta se uči na akšamskom fardu?

Odgovor: Na prvom rekatu se uči: Subhaneke, Euza, bismilla, Fatiha i sure. Na drugom rekatu se uči: bismilla, Fatiha i sure. Na prvom sjedenju Ettehijjatu. Na trećem rekatu se uči: bismilla i Fatiha. Nakon toga se sjedi i uči: Ettehijjatu, Salavati i dova.

48. Kada je vrijeme jacijskog namaza?

Odgovor: Vrijeme jacijskog namaza nastupa kad se potpuno izgubi dnevna svjetlost, tj. kad zavlada potpuni mrak.

49. Koliko rekata ima jacijski namaz?

Odgovor: Jacijski namaz ima trinaest rekata (četiri sunneta, četiri farda, dva sunneta i tri vitra).

50. Kada se uči kunut dova?

Odgovor: Kunut dova se uči na trećem rekatu vitr namaza, pošto se prouči Bismilla, Fatiha i sura, a onda se podignu ruke i kaže se Allahu ekber (tekbir), pa se ponovo ruke svežu i uči se Kunut-dova.

51. Koliki je ukupni zbir rekata u svih pet dnevnih namaza?

Odgovor: Ukupni zbir rekata u svih pet dnevnih

namaza je četrdeset.

52. Šta se smatra opravdanjem za izostanak iz džemata?

Odgovor: Velika kiša, blato, studen, pomračina, bolest, duboka starost, posluživanje bolesne osobe, opasnost za život od životinja, razbojnika ili neprijatelja, kao i glad koja se mora u tom momentu utoliti, kad je jelo pripremljeno.

53. Ko su muktedije?

Odgovor: To su osobe koje klanjaju namaz za imamom.

54. Pojasni termin “mujezin”.

Odgovor: Mujezin je lice koje oglašava namasko vrijeme učenjem ezana i obavljanjem ikameta.

55. Pojasni izraz “imam”.

Odgovor: Imam je osoba koja predvodi džemat.

56. Da li je vrijedniji namaz u džematu ili pojedinačno?

Odgovor: Namaz u džematu je vrijedniji dvadest pet puta od namaza koji se klanja po sebi, pojedinačno.

57. Koliko rekata ima farz džume namaza?

Odgovor: Farz džume namaza ima dva rekata.

58. Kako se naziva osoba koja drži hutbu (govor)?

Odgovor: Osoba koja drži hutbu naziva se hatib.

59. Kako se naziva mjesto odakle hatib petkom drži hutbu?

Odgovor: Mjesto s kojeg hatib petkom drži hutbu naziva se mimber.

60. Kolika je vrijednost bajram-namaza?

Odgovor: Bajram-namaz je vadžib, a klanja se samo u džematu.

61. Kada se klanja bajram-namaz?

Odgovor: Bajram-namaz (ramazanski i kurbanski) se klanja 45 minuta poslije izlaska Sunca.

62. Koja je vrijednost učenja hutbe prilikom bajram-namaza?

Odgovor: Učenje hutbe prilikom bajram-namaza je sunnet.

63. Šta je tekbiri-tešrik?

Odgovor: To je tekbir koji se treba početi učiti iza sabahskog farda, uoči Kurban-bajrama, pa do iza ikindijskog farda četvrtog dana Kurban-bajrama. Tekbiri-tešrik se uči odmah iza selama svakog fard namaza. Uče ga muškarci i žene, mukimi i mu safiri u džematu ili ponaosob: "Allahu ekber, Allahu ekber, la ilaha illallahu va- ilahu ekber, Allahu ekber ve lillahil-hamd."

64. Koliko rekata ima teravih-namaz?

Odgovor: Teravih-namaz je sunneti muekkedeh, a sastoji se od dvadeset rekata.

65. Kako se prispjiveva u džematu slučaju kašnjenja?

Odgovor: Ako neko zakasni u džematu, stigne imama na ruku-u, toliko da mogne izgovoriti bar jedan put: "Subhane rabbijel-azim" prije nego se imam ispravi, smatra se da je ta osoba prispjela na dotični rekak. Onaj ko zakasni u džematu treba da ustane kada imam predaje selam na jednu stranu i da naklanja rekate na koje nije prispio. Tom prilikom treba paziti na to da se mora sjediti u namazu poslije dva rekata.

66. Kakva je vrijednost dženaze-namaza?

Odgovor: Klanjati umrloj osobi dženaze namaz je fardikifajeh i to samo za muškarce.

67. Da li će namaz biti pokvaren ako odgovorimo na selam?

Odgovor: Namaz će biti pokvaren ako nešto

progovorimo. Ne smije se ni selam nazivati niti primati dok smo u namazu.

68. Šta ne valja činiti u namazu?

Odgovor: U namazu ne valja činiti ništa što se kosi sa skrušenošću i što nije sastavni dio namaza (npr. ne valja ni jednom rukom udarati, u nebo gledati, obazirati se itd.)

69. Šta je sehvi sedžda?

Odgovor: Sehvi sedžda je padanje ničice u cilju ispravljanja pogrešaka u namazu. Ako se u toku namaza sjetimo da smo nehotice zakasnili izvršiti koji namaski fard ili vadžib, ili se sjetimo da smo koji namaski vadžib sasvim izostavili, to ipak možemo popraviti time što ćemo učiniti sehvi-sedždu na kraju namaza.

70. Šta je sedždei-tilavet?

Odgovor: Vadžib je učiniti sedždu kada se u Kur'anu prouči "ajeti-sedždeh", tj. ajet u kom se spominje sedžda. Takvih ajeta u Kur'anu ima četrnaest, i kod svakog je sa strane, na listu Kur'ana, označeno da treba sedždu učiniti. Vadžib je učiniti sedždei-tilavet onome koji uči kao i onome koji sluša.

71. Kako će se ponašati klanjač koji se često dvoumi u namazu?

Odgovor: Ako se često dešava dvoumljenje u namazu klanjač će postupiti prema svom pretežnom mišljenju. Ako se ne može snaći, uzeće ono što sigurno zna da je klanjao, tj. manji broj rekata.

72. Koji se namazi naklanjavaju?

Odgovor: Naklanjavaju se samo fardi i vitr namazi.

73. Da li je bolesnik obavezan klanjati?

Odgovor: Bolesnik jeste obavezan klanjati. Ako ne može stojeći, klanjaće sjedeći, obavljajući ruku i sedždu

onako kako mu je zgodno. Ako nemože obavljati ni ruku' a ni sedžde, učiniće to išaretom, tj. micanjem glave, sagnuvši je malo niže za sedždu nego za ruku'. To je potrebno učiniti jer mu bez toga namaz ne bi valjao. Ako bolesnik ne može klanjati ni sjedeći, onda će klanjati ležeći, okrenuvši glavu prema kibli.

74. Kako će musafir klanjati namaz?

Odgovor: Musafir će skraćivati samo farzove i to namaze kojima se farz sastoji od četiri rekata, skraćivaće ih na dva. Sabahski i akšamski farzovi se ne skraćuju.

75. Da li se namaz može klanjati u prevoznim sredstvima (vozu, brodu, autobusu, avionu, itd)?

Odgovor: Namaz se mora klanjati pa makar osoba bila u prevoznim sredstvima (vozu, brodu, autobusu, avionu) i to onako kako je moguće. Ako može klanjaće stojeći, a ako ne može, onda će klanjati sjedeći. Pri tome se treba okrenuti prema kibli.

76. Kada se može namaz prekinuti?

Odgovor: Namaz se može prekinuti ako zaprijeti kakva opasnost po život ili imovinu, pa makar to i ne bila velika šteta, npr. žena može prekinuti namaz ako opazi da će joj iskipjeti ili zagorjeti jelo.

77. Šta je post?

Odgovor: Post je treći islamski stub koji se sastoji u tome da se osoba u toku dana od zore pa do zalaska sunca susteže od uzimanja hrane, zadovoljavanja strasti i grijšeњa.

78. Kome je farz postiti?

Odgovor: Post je farz pametnom i punoljetnom zdravom muslimanu i muslimanki.

79. Koje su vrste posta?

Odgovor: Post se dijeli u četiri vrste:

1. obavezni (fard), npr. post mjeseca ramazana.
2. dobrovoljni, npr. post na dan Arefata.
3. pokuđeni, npr. postiti pojedinačno u petak ili subotu.
4. zabranjeni post, npr. bajramske dane postiti.

80. Kome je dopušteno da ne posti u ramazanu?

Odgovor:

1. Bolesniku,
2. Putniku,
3. Trudnici i dojilji,
4. Ženi pod hajzom i nifasom,
5. Iznemoglim starcu.

81. Šta je zekat?

Odgovor: Zekat je jedan od pet stubova islama koji se sastoji u obaveznom davanju tačno utvrđene svote imetka za opšti interes i siromašnjima.

82. Ko je dužan dati zekat?

Odgovor: Da bi osoba bila dužna dati zekat neophodno je da ispunjava sljedeće uvjete:

- da je musliman (muslimanka)
- da je punoljetna.
- da posjeduje potrebnu količinu imetka

83. Na koje vrste imetka se daje zekat?

Odgovor: Zekat je obavezno dati na sljedeće vrste imetka:

- krupnu i sitnu stoku
- poljoprivredne proizvode
- zlato, srebro, novac, nakit
- dug
- trgovačku robu
- stambeni i poslovni prostor, fabrike
- rude i ostale dragocjenosti i sl.

84. Šta je nisab?

Odgovor: Nisab je određena količina imetka koju je potrebno da posjeduje osoba da bi bila dužna dati zekat.

85. Koliki je nisab na zlato?

Odgovor: Nisab na zlato iznosi 91,60 grama.

86. Koliki je nisab na srebro?

Odgovor: Nisab na srebro iznosi 641,5 gr.

87. Koliko procenata će se izdvojiti za zekat kod: zlata, srebra, trgovačke robe, novca...?

Odgovor: Na spomenute vrijednosti izdvojiće se 2,5 procenata.

88. Koliki je nisab kod zekata na krupnu stoku?

Odgovor: Nisab na krupnu stoku je 30 goveda.

89. Koliki je nisab na sitnu stoku?

Odgovor: Nisab na sitnu stoku je 40 brava (ovaca, koza)

90. Ukoliko se poljoprivredni proizvodi zalijevaju prirodnim putem, koliko je procenata potrebno dati na ime zekata?

Odgovor: Ukoliko se zalijevaju prirodnim putem, potrebno je dati 10%.

91. Ukoliko se zalisavaju vještačkim putem, koliko će se dati na ime zekata?

Odgovor: Ukoliko se zalisavaju vještačkim putem izdvojiće se 5%.

92. Kome se daje zekat?

Odgovor: Na osnovu kur'anskog ajeta, zekat se može dati:

- siromasima, ugroženima

- onima koji rade na prikupljanju zekata
- onima čija srca treba pridobiti
- za otkup iz ropstva
- dužnicima
- onima koji rade na Allahovom putu
- putniku.

93. Šta je sadekatul-fitr?

Odgovor: Sadekatul-fitr je sadaka koje se daje u mjesecu ramazanu. Dužan je dati koji postio i onaj ko nije, sa razlogom ili bez razloga.

94. Kada je vadžib dati sadekatul-fitr?

Odgovor: Svakom imućnom muslimanu vadžib je dati bajramsku sadaku ili sadaku za svršetak posta, zvanu sadekai-fitr.

95. Šta je hadždž?

Odgovor: Hadždž je peti islamski stub, sastoji se od posjete svetim muslimanskim gradovima Meki i Medini.

96. Koje uvjete je potrebno da ispuni osoba da bi bila obavezana obaviti hadždž?

Odgovor: Da bi osoba bila dužna obaviti hadždž potrebno je da ispunjava sljedeće uvjete:

- da je pripadnik islama
- da je punoljetna
- da je pametna
- da je slobodna
- da je u mogućnosti.

97. Koliko je puta u toku života osoba obavezna obaviti hadždž?

Odgovor: Osoba je obavezna jednom u toku svog života obaviti hadždž.

98. Koji su farzovi hadždža?

Odgovor: Farzovi hadždža su:

- iħram
- stajanje na Arefatu
- Tavafuz-zijare

99. Šta znači tavaf?

Odgovor: Tavaf znači sedam puta obići oko Kabe.

100. Nabroj vadžibe hadždža?

Odgovor: Vadžibi hadždža su:

- stajanje na Muzdelifi
- saj od Safe do Merve
- Tavaful-kudum
- brijanje i podšišivanje kose po dolasku sa Arefata
- u slučaju određenih pogreški na hadždžu zaklati propisati kurban
- bacanje kamenčića na Džemretu-l-akabe.

101. Da li je žena dužna obaviti hadždž?

Odgovor: Žena je dužna obaviti hadždž ako je u mogućnosti.

102. Da li će žena oblačiti ihrame u toku obavljanja hadždža?

Odgovor: Žena neće oblačiti ihrame već može oblačiti šivenu odjeću.

103. Da li žena sama može otići na hadždž ili je potrebno da ima mahrema pratioca?

Odgovor: Potrebno je da žena ima mahrema ukoliko nije prešla izvjesne godine starosti.

104. Da li se hadž može obaviti tokom cijele godine?

Odgovor: Hadž se ne može obaviti u toku cijele godine već

se obavlja jednom godišnje u tačno preciziranom vremenu.

105. Ukoliko bi osoba učinila prijestup na hadžu, postoji li način da se otkupi za to?

Odgovor: Način da se osoba otkupi za eventualni prijestup je sljedeći:

- zaklati kurban
- nahraniti šest siromaha
- postiti tri dana.

106. Šta je "umra"?

Odgovor: Umra je vjerski obred koji se sastoji od posjete Kabi, sa'ja od Safe do Merve i ihrama.

107. Nabrojati farzove umre?

Odgovor: Farzovi umre su:

- tavaf oko Kabe
- sa'j od Safe do Merve
- ihram

108. Može li se umra obaviti u nekom drugom periodu osim u mjesecima hadždža?

Odgovor: Umra se može obaviti i u drugim mjesecima u toku cijele godine.

109. Šta znači bedel?

Odgovor: Bedel znači zamjena na hadždžu odnosno da jedna osoba umjesto druge obavi hadž.

110. Da li žena može biti bedel?

Odgovor: Žena može biti bedel odnosno zamjena.

111. Može li osoba koja nije u svoje ime obavila hadž biti drugom bedel?

Odgovor: Ne, da bi osoba mogla za drugog obaviti hadždž potrebno je da je za sebe već obavila hadž.

112. Može li se jednim odlaskom na hadž obaviti hadž za sebe i biti bedel u isto vrijeme?

Odgovor: Ne. Jednim odlaskom se može ili za sebe obaviti hadž ili biti zamjena drugome.

113. Da li maloljetna osoba može biti bedel na hadžu?

Odgovor: Ne, maloletna osoba ne može biti zamjena drugoj osobi na hadžu.

PITANJA IZ POVIJESTI ISLAMA

1. Kako se zvao otac Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: ABDULLAH.

2. Kako se zvala majka Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: AMINA.

3. Kako se zvao djed Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Abdulmuttalib

4. Kada je rođen Muhammed, s.a.v.s?

Odgovor: 571. godine.

5.. Kada je preselila na Ahiret majka Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Kada je Muhammed, s.a.v.s., imao 6 godina.

6. Kako su Mekkelije zvale Muhammeda, s.a.v.s., prije poslanstva?

Odgovor: EL-EMIN.

7. Kako se zvala prva supruga Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Hatidža, r.a.

8. Kako se zvalo prvo dijete Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Kasim.

9. Ko je prvi povjerovao u poslanstvo Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Njegova supruga HATIDŽA, r.a.

10. Šta je Hira?

Odgovor: Pećina u kojij je došla prva objava

Muhammedu a.s.

11. Kada je došla prva objava Muhammedu, s.a.v.s?

Odgovor: 610. godine.

12. Kako se zovu prvi šehidi u islamu?

Odgovor: Sumejja i Jasir.

13. Kada je Muhammed, s.a.v.s., učinio hidžru u Medinu?

Odgovor: 622. godine.

14. Gdje je sagrađena prva džamija u periodu Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: U mjestu KUBA kod Medine.

15. Kada se odigrala Bitka na Bedru?

Odgovor: 624. godine.

16. Kako se zvao melek koji je dostavljao objavu Muhammedu, s.a.v.s?

Odgovor: Džibril.

17. Kako su se zvali sinovi Ibrahima, .a.s?

Odgovor: ISMAIL i ISHAK.

18. Kako se zvao prvi čovjek i poslanik na Zemlji?

Odgovor: Adem, a.s.

19. Da li je Muhammed, s.a.v.s., učestvovao u Bici na Uhudu?

Odgovor: DA.

20. Ko je mijenjao Muhammeda, s.a.v.s., u namazu dok je bio bolestan?

Odgovor: Ebu Bekr, r.a.

21. Kako se zove prvi mujezin u islamu?

Odgovor: BILAL, R.A.

22. Koliko je imao godina Muhammed, s.a.v.s., kada je primio prvu objavu?

Odgovor: 40 godina.

23. Kako se zove godina kada je rođen Muhammed, s.a.v.s?

Odgovor: Godina slona.

24.. Kako se zvao amidža Muhammeda, s.a.v.s., koji ga je štitio?

Odgovor: Ebu Talib

25. Kada je Muhammed, s.a.v.s., prvi put putovao ka Siriji?

Odgovor: Kada je imao 12 godina.

26. Kako se zvao amidža Muhammeda, s.a.v.s., koji ga je najviše zlostavljaо?

Odgovor: EBU LEHEB

27. Kako se zvala kćerka Muhammeda, s.a.v.s., koja je umrla poslije njega?

Odgovor: Hz. Fatima, r.a.

28. U kom gradu je ukopan Muhammed, s.a.v.s?

Odgovor: U MEDINI.

29. Kako su se zvali sinovi Adema, a.s., koji su se posvađali oko sestre?

Odgovor: HABIL I KABIL.

30. Kada je preselio na Ahiret Muhammed, s.a.v.s?

Odgovor: 632. godine.

31. Kako se zove majka svih ljudi, supruga Adema, a.s?

Odgovor: HAVA

32. Koliko godina je živio Nuh, a.s?

Odgovor: Preko 950 godina

33. Kako se zvao narod Hud-a, a.s?

Odgovor: Ad

34. Kojeg vjerovjesnika je Allah, dž.š., poslao narodu Semud?

Odgovor: Salih, a.s.

35. Od kojeg vjerovjesnika vode porijeklo Izraelćani (Jevreji)?

Odgovor: Ja'kub, a.s..

36. Kako se zvala faraonova žena koja je primila islam za vrijeme Musaa, a.s?

Odgovor: ASIJA.

37. Kako su se zvali supruge Ibrahima, a.s?

Odgovor: Sara i Hadžera .

38. Kako se zvao vjerovjesnik kojeg su nevjernici bacili u vatru?

Odgovor: Ibrahim, a.s.

39. Kako se zove vjerovjesnik, koji je bio poznat po veoma upečatljivoj ljepoti i tumačenju snova, a braća su ga bacila u bunar?

Odgovor: JUSUF, a.s.

40. Kako se zvala majka Isaa, a.s?

Odgovor: MERJEM.

41. Kako se zvao brat Musaa, a..s?

Odgovor: HARUN, a.s.

42. Koja je knjiga objavljena Davudu, a.s?

Odgovor: ZEBUR.

43. Koja je knjiga objavljena Sulejmanu, a.s?

Odgovor: Nijedna.

44. Kojem vjerovjesniku je objavljen Tevrat?

Odgovor: Musa, a.s.

45. Gdje se nalazi Mekka?

Odgovor: Na Arabijskom poluotoku.

46. Koji vjerovjesnik je poznat po strpljivosti?

Odgovor: EJJUB a.s.

47. Prva hidžra iz Mekke bila je u ...?

Odgovor: Abesinija

48. Po čemu je "Godina tuge" dobila naziv?

Odgovor: Jer su u njoj preselili na Ahiret Ebu Talib i Hatidža, r.a.

49. Kako se naziva putovanje Muhammeda, s.a.v.s., ka višim nebeskim sferama?

Odgovor: MI'RADŽ.

50. Koje učinio hidžru-seobu zajedno sa Muhammedom, s.a.v.s?

Odgovor: EBU BEKR, r.a.

51. Kako se zove prva bitka između muslimana i mušrika- mnogobožaca?

Odgovor: BITKA NA BEDRU.

52. Kako se zvala druga bitka između muslimana i mušrika?

Odgovor: BITKA NA UHUDU.

53. Po čemu je Bitka na Hendeku dobila taj naziv?

Odgovor: Po kanalu koji je iskopan oko Medine.

54. Kada je Muhammed, s.a.v.s., osvojio Mekku?

Odgovor: 630. godine.

55. Kako se zvao prvi pravedni halifa, vladar nakon smrti Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Ebu Bekr, r.a.

56. Da li je Muhammed, s.a.v.s., znao čitati i pisati?

Odgovor: NE.

57. Kako se zvao drugi pravedni halifa-vladar nakon smrti Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Omer, r.a.

58. Kako se zvao treći pravedni halifa nakon smrti

Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: Osman, r.a.

59. Ko je osvojio Istanbul 1453. godine, koji je tada bio centar kršćanstva. Tog osvajača i njegovu vojsku u hadisima je pohvalio Muhammed, s.a.v.s?

Odgovor: SULTAN MEHMED FATIH.

60. Kako se zvao četvrti pravedni halifa-vladar nakon smrti Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: ALIJA r.a.

61. Gdje se nalazi Gazi Husrev-begova medresa?

Odgovor: U SARAJEVU.

62 Kako se zvao osnivač Novog Pazara?

Odgovor: GAZI ISA-BEG

63. U kom gradu se nalazi Altun-alem džamija?

Odgovor: U Novom Pazaru.

64. Kada su srpsko-crnogorske snage okupirale Sandžak?

Odgovor: 1912. godine

65. U kom periodu su Turci Osmanlije vladali Bosnom?

Odgovor: Od 1435. do 1912. godine.

66. Kako su se zvali unuci Muhammeda, s.a.v.s?

Odgovor: HASAN I HUSEJN

67. U kom gradu se nalaz Poslanikova džamija

(Džamija Muhammeda, s.a.v.s.)?

Odgovor: Medina.

68. Koliko je bilo genocida nad Bošnjacima?

Odgovor: 10.

69. Kako se zvao pravedni vladar u Abesiniji koji je prihvatio ugrožene muslimane iz Mekke?

Odgovor: NEDŽAŠI.

70. Koliko godina je živio Muhammed, s.a.v.s?

Odgovor: 61. po gregorijanskom, a 63 po hidžretskom kalendaru.

PITANJA IZ GEOGRAFIJE

1. Geografija kao jedna od najstarijih nauka (2.200 god. p.n.e.) pripada:

- Prirodnim naukama
- Društvenim naukama
- Tehničkim naukama
- Svim trima naukama

Odgovor: Svim trim naukama.

2. Šta znači u prijevodu grčka riječ "GEA"?

Odgovor: Zemlja.

3. Geografiju svakog naseljenog prostora čine četiri grupe elemenata:

Odgovor: Geografski položaj, priroda, stanovništvo i privreda.

4. Geografija nije jedna nauka nego sistem nauka, koji se sastoji iz tri podsistema. Koja su to?

Odgovor:

- a. Fizička geografija
- b. Društvena geografija
- c. Regionalan geografija

5. Riječ demografija nastala je od dvije grčke riječi "demos"-narod , i " Grafo "-pišem. Dakle šta proučava demografija.

Odgovor: Stanovništvo.

6. Ukupna površina zemlje iznosi 510 miliona km². Koliko procenata otpada na kopno a koliko na vode?

Odgovor: Kopno 29%, voda 71%.

7. Nabroj tri najveće zemlje svijeta po površini?

Odgovor: Rusija, Kanada, Kina.

8. Nabrojati tri najveće zemlje po broju stanovnika?

Odgovor:

- Kina
- Indija
- SAD

9. Najmanju gustinu naseljenosti imaju: (navesti koje zemlje)?

Odgovor:

- Mongolija
- Libija
- Mauritanija
- Australija
- Nambija

10. Koji kontinent ima najrazuđenije obale?

Odgovor: Evropa.

11. Koja je najpoznatija topla morska struja, koja polazi od Meksičkog zaliva i povećava temperaturu zapadne i sjeverne Europe?

Odgovor: Golfska struja.

12. Kojoj grupi naroda pripadaju Italijani, Francuzi, Španci, Portugalci i Rumuni?

Odgovor: Romanskoj grupi.

13. Nabrojati četiri najveća poluostrva u Evropi?

Odgovor:

- Skandinavsko
- Iberijsko
- Apeninsko

- Balkansko

14. Četiri najbogatije države Evrope na koje otpada

2/3 BDP-su:

Odgovor:

- Njemačka
- Francuska
- Italija
- Velika Britanija

15. Koje je najveće ostrvo na svijetu?

Odgovor: Greland (2.1 mil. km²)

16 . Najviši sistem u kosmosu je metagalaktika.

Koliko zvezdanih sistema sadrži metgalaktika?

Odgovor: Oko milijardu.

16. Koliko naša galaktika (Mlečni put) ima zvijezda

Odgovor: Više od stotinu milijardi zvijezda.

17. Kojom se brzinom kreću zvijezde?

Odgovor: Od nekoliko metara do nekoliko stotina kilometara u sekundi.

**18. Zemlja vrši dvojako kretanje: rotaciju i revoluciju.
Šta je prvo a šta drugo?**

Odgovor: Rotacija je okretanje oko zemljavišne ose; revolucija je okretanje oko Sunca.

19. Šta su meridijani?

Odgovor: Meridijani ili podnevci su polukružne linije koje povezuju Sjeverni i Južni pol.

20. Šta označava razmjer karte 1:1.000?

Odgovor: Pomenuti razmjer pokazuje da su sve prirodne dužine na karti umanjene 1.000 puta.

21. Koja dva mora spaja Korintski kanal?

Odgovor: Jonsko i Egejsko more.

22. Najveća luka na svijetu Rotterdam se nalazi u:

Odgovor: Holandiji.

23. Navedi po rangu, (površini) okeane na zemlji?

Odgovor: Tih okean, Atlanski okean, Indijski okean, Sjeverni ledeni okean.

24. Navedi kontinente na zemlji po rangu (površini)?

Odgovor: Azija, Afrika, Sjeverna Amerika, Južna Amerika, Evropa, Australija i Okeanija i Antartik.

25. Šta je uslovilo pojavu prve industrijske revolucije (XVIII vijek)?

Odgovor: Parna mašina, lokomotiva, telegraf.

26. Šta je uslovilo pojavu druge industrijske revolucije (XIX vijek)?

Odgovor: Sijalica, neizmenična struja, elektromotor, susmotor.

27. Šta označava termin dekolonizacija?

Odgovor: Oslobađenje od kolonijalizma.

28. Šta je merioracija?

Odgovor: Poboljšanje kvaliteta životne sredine.

29. Šta označavaju termini pesticidi a šta herbicidi?

Odgovor: PESTICIDI-hemijska sredstva protiv štetnih insekata, HERBICIDI-hemijska sredstva protiv korova.

30. Nabroj republike stare Jugoslavije?

Odgovor: BiH, Hrvatska, Slovenija, Makedonija, Crna Gora i Srbija.

Svijet

1. Koje je najveće poluostrvo na svijetu?

Odgovor: Arabijsko (2,7 mil. km²).

2. Koje je najtoplije more na svijetu, na čijoj zapadnoj obali se nalazi najtoplji grad na svijetu Masaua?

Odgovor: Crveno more.

3. Šta označava skraćenica OPEK?

Odgovor: Organizacija zemalja (pretežno tropskih) izvoznica nafte.

4. Šta označava skraćenica G-77?

Odgovor: G-77 je klub najsiromašnijih zemalja (njih 133).

5. Šta označava termin *dezertifikacija*?

Odgovor: Širenje pustinja.

6. Gdje se nalazi regija Sahel - označen kao region siromaštva?

Odgovor: Podsaharska Afrika.

7. Koja je druga rijeka na svijetu po količini vode, posle Amazona, čije je ušće široko 40 km.

Odgovor: Zair (Afrika).

8. Ekonomski najjača zemlja jugozapadne Azije i čitavog islamskog svijeta je:

Odgovor: Saudijska Arabija.

9. Termin "Bliski istok" označava..

Odgovor: Egipat, Turska, Saudijska Arabija.

10. Termin srednji istok označava:

Odgovor: Iran i Avganistan.

11. Nabroj Zemlje Levanta:

Odgovor: Kipar, Sirija, Jordan, Palestina, Liban.

12. Najveći svjetski proizvođači nafte su:

Odgovor: Saudijska Arabija, SAD, Rusija.

13. Koja je najstarija zemljoradnička oblast svijeta, čiju okosnicu čine rijeke Tigar i Eufrat?

Odgovor: Mesopotamija (Irak).

14. Koji dijelovi Azije su najgušće naseljeni?

Odgovor: Delta Ganga i Bramaputre, neki dijelovi Kine, Japana i ostrvo Jave.

15. Koje dvije muslimanske zemlje leže na dva kontinenta?

Odgovor: Turska i Egipat.

16. Privredno najrazvijenija zemlja srednje Azije je:

Odgovor: Uzbekistan.

17. Koja je najzapadnija zemlja srednje Azije , koju 80% pokriva pustinje?

Odgovor: Turkmenistan.

18. Najveća zemlja srednje Azije je:

Odgovor: Kazahstan.

19. Zagonetni grad, velika luka na obali Gvinejskog zaliva. Najveći , ali ne više i glavni grad. Portugalci su bili prvi Evropljani koji su uplovili u njegovu luku. Grad sa istim nazivom postoji i u Portugalu. Ima skoro devet miliona stanovnika.

Odgovor: Lagos.

20. Zagonetna planina, najviša planina Afrike (5,895 m) smještena je na Sitanzanije. Podnožje joj prekrivaju plantaže kafe. Kako se zove?

Odgovor: Kilimandžaro.

21. Kako se zovu plemena koja čine oko 10 % stanovništva Arabijskog poluostrva, Irana i Afganistana, koja nemaju stalan mjesto boravka?

Odgovor: Nomadi-Beduini.

22. Kako se zove jedinstvena država u jugozapadnoj Aziji koja je nasilno, 1948 god. podijeljena na Izrael i Jordan?

Odgovor: Palestina.

23. Najveći svetski izvoznici kalaja i prirodnog kaučuka su:

Odgovor: Malezija i Indonezija.

24. Šta su konurbacije i megalopolisi?

Odgovor: Konurbacije su skup dva ili više gradova a Megalopoli su skupovi konurbacija.

25. Koji je najveći megalopolis (ogroman grad) na svijetu?

Odgovor: Tokaido (70 miliona stanovnika)

26. Koja je najmnogoljudnija muslimanska država čiji glavni grad Dzakarta sa 11 miliona je najveći grad jugoistočne Azije?

Odgovor: Indonezija.

27. Kako se zove planinski sistem dug 2.500 km koji razdvaja Evropu i Aziju?

Odgovor: Planina Ural.

28. Ko su nosioci ekonomске moći u zapadnoj Evropi, SAD i Japanu?

Odgovor: Multinacionalne kompanije.

29. Gdje se nalaze autonomne oblasti (sa muslimanskim življem) Čečenija, Ingušija, Osetija i Dagestan, koje se bore za nezavisnost?

Odgovor: Na Kavkazu.

PITANJA IZ BOSANSKOG JEZIKA

FONETIKA

1. Podvuci sonante (glasnike) u riječima:

**REPUBLIKA, KOMEDIJA, VJERNIK, POKOLJENJE,
LOMLJAVA.**

Odgovor: REPUBLIKA, KOMEDIJA, VJERNIK,
POKOLJENJE, LOMLJAVA.

2. Popuni prazna polja:

Zvučni: _____

Bezvučni: _____

Odgovor: Zvučni: B,D,G,Z,Ž,DŽ,Đ, Bezvučni:
P,T,K,Š,Č,Ć,F,H,C,

3. BOLJE JE I NA NAJRĐAVIJEM KONJU JAHATI NEGO
PEŠICE IĆI.

Izdvoj iz ove poslovice:

Odgovor:

- a) zvučni prednjonepčani suglasnici: LJ, J, Đ, NJ.
- b) bezvučni prednjonepčani suglasnici: Š, Ć.

4. Podvuci bezvučne konsonante (suglasnike) u
rijecima:

MLADOST, PJESNIČKI, SLIKARSTVO, UŠTIPCI.

Odgovor: MLADOST, PJESNIČKI, SLIKARSTVO, UŠTIPCI.

5. ČUVAJ TI MENE OD SVOGA, A OD TUĐEGA ĆU SE
JA SAM ČUVATI.

Razvrstaj glasove iz navedene poslovice po
sljedećim grupama:

Odgovor:

- a) afrikate (sliveni glasovi): C, Đ, C.
- b) sonante: V, J, R, N.
- c) prednjonepčani: L, Đ, Ć, Č.

6. Podvuci sve zvučne glasove u poslovici:

Odgovor:

KAKO ČOVJEK DOĐE NA PROSJAČKI ŠTAP, SVAK GA SE KLONI.

7. Dopuni niz sonanata (glasnika):

Odgovor: L, R, N, M, NJ, LJ, J, V.

8. SAČUVAJ ME BOŽE, OD PRIJATELJA, A OD NEPRIJATELJA ĆU SE SAM ČUVATI.

Razvrstaj glasove iz ove poslovice po sljedećim grupama:

- a) usneni
- b) prednjonepčani
- c) sonanti (glasnici)

Odgovor:

- a) usneni: V, M, B, P.
- b) prednjonepčani: Ć, J, Ž, LJ, Č.
- c) sonanti (glasnici): V, J, M, R, LJ, N.

9. Podvuci sve bezvučne glasove u poslovici:

TEŠKO JE PSA OD NAMAZANA KAIŠA OTJERATI.

Odgovor: T, Š, K, P, S, K, Š, T, T.

10. KOJA VOĆKA SAMA PADA, NE VALJA JE MLATITI.

Razvrstaj glasove iz poslovice po sljedećim grupama:

- a) sonanti (glasnici)
- b) zubni
- c) jezični (nadzubni)

Odgovor:

- a) sonanti (glasnici) J, V, M, N, LJ, L.
- b) zubni S, D, T.
- c) jezični (nadzubni) N, L.

11. Napiši nazine glasovnih promjena u riječima:

- a) **OBLAČNA**
- b) **MAŠĆU**
- c) **PAKOSNA**

Odgovor:

- a) OBLAČNA / Nepostojano a, palatalizacija
- b) MAŠĆU / Jotovanje, Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- c) PAKOSNA / Nepostojano a, gubljenje suglasnika

12. Koje su glasovne promjene izvršene u riječima:

- a) **GVOŽĐE**
- b) **SLUŠAOCI**
- c) **RAŠČEŠLJAN**

Odgovor:

- a) GVOŽĐE / Jotovanje, Jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- b) SLUŠAOCI / Promjena l u o, Nepostojano a
- c) RAŠČEŠLJAN / Jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe.

13. Koje su tri glasovne promjene izvršene u sljedećim riječima:

- a) **ZADACI**
- b) **IŠČENJE**
- c) **IŠARATI**

Odgovor:

- a) ZADACI / Nepostojano a, sibilarizacija, gubljenje suglasnika
- b) IŠČENJE / Jednačenje suglasnika po zvučnosti, mjestu tvorbe, jotovanje.

c) IŠARATI / Jednačenje suglasnika po zvučnosti,mestu tvorbe i gubljenje suglasnika

14. Napiši nazine glasovnih promjena u riječima:

- a) BEZAKONJE
- b) KOPCI
- c) ZAMIŠLJEN

Odgovor:

- a) BEZAKONJE / Gubljenje suglasnika, jotovanje
- b) KOPCI / Nepostojano a, jednačenje suglasnika po zvučnosti
- c) ZAMIŠLJEN / Jotovanje, jednačenje po mjestu tvorbe

15. Sljedeće riječi su primjeri odstupanja od glasovnih promjena. Pored njih napiši ime glasovne promjene od koje se odstupa:

- a) BOLNICA
- b) BRĐANKA
- c) AZBESTNI
- d) ODŠTAMPATI
- e) KOLEGI
- f) JEDANPUT

Odgovor:

- a) BOLNICA / Prelazak l u o
- b) BRĐANKA / Sibilarizacija
- c) AZBESTNI / Gubljenje suglasnika
- d) ODŠTAMPATI / Jednačenje suglasnika po zvučnosti
- e) KOLEGI / Sibilarizacija
- f) JEDANPUT / Jednačenje po mjestu tvorbe

16. Podvuci riječi u kojima se javlja nepostojano A: OGANJ, TRAVAR, USNA, MOZAK, APARAT, GREŠKA, HRAPAV, JUTRO, VITAK, RADAR, STABLO, PJESMA, KANDIDAT.

Odgovor:

OGANJ, TRAVAR, USNA, MOZAK, APARAT, GREŠKA,
HRAPAV, JUTRO, VITAK, RADAR, STABLO, PJEŠMA, KANDIDAT,

17. Podvuci akcentovani samoglasnik (vokal) u riječima: PRILAGODI, DUHOVIT, BOLESTAN, RAČUNATI, SARADNJA, DRHTATI, NAGRAĐIVATI, OCRNITI.

Odgovor:

PRILAGODI, DUHOVIT, BOLESTAN, RAČUNATI, SARADNJA,
DRHTATI, NAGRAĐIVATI, OCRNITI.

18. Podvuci akcentovani samoglasnik (vokal) u riječima:
DALJINA, BRDOVIT, KOMANDANT, RUČICA, ZADATAK,
PRETVARATI.

Odgovor: DALJINA, BRDOVIT, KOMANDANT,
RUČICA, ZADATAK,

19. Sliveni glasovi afrikata su: .....

Odgovor: đ, č , dž, č, c

20. KADA SE SIROMAH MEĐU BOGATE POMIJEŠA,
VALJA DA I ZA NJEGA ŠTO PRIONE.

Razvrstaj glasove iz ove Vukove poslovice po sljedećim grupama:

- a) usneni (i usneno-zubni)
- b) zubni
- c) zadnjonepčani
- d) jezični (nadzubni)

Odgovor:

- a) usneni (i usneno-zubni) M,B,P,V
- b) zubni D,S,T,Z
- c) zadnjonepčani K,G,H
- d) jezični (nadzubni) R,H,

21. CIGANSKI SE VALJA POGAĐATI, A GOSPODARSKI PLAĆATI.

Izdvoj iz navedene poslovice sljedeće glasove:

- a) afrikate (slivene)
- b) sonante (glasnike)
- c) zubne

Odgovor:

- a) afrikate (slivene) C, Đ, Ć,
- b) sonante (glasnike) N, V, LJ, R, L,
- c) zubne C, S, T, D,

22. Podvuci sve zvučne suglasnike u poslovici:

OD PLAŠLJIVA ŽDREBETA MNOGO PUTA DOBAR KONJ IZIĐE.

Odgovor: OD PLAŠLJIVA ŽDREBETA MNOGO PUTA DOBAR KONJ IZIĐE.

MORFOLOGIJA

23. Kojim vrstama imenskih riječi pripadaju sljedeće riječi:

a) PETORKA	b) ŽESTOKO
c) NAŠ	d) ČETVORO
e) CRTANJE	f) PLATNENI
g) NIČIJI	h) ČETVRTINA

Odgovor:

a) PETORKA – imenica	b) ŽESTOKO – pridjev
c) NAŠ – zamjenica	d) ČETVORO – broj
e) CRTANJE – imenica	f) PLATNENI – pridjev
g) NIČIJI – zamjenica	h) ČETVRTINA – imenica

24. NEŠTO, OVUDA, ČESTO, MNOGO, NEKAD, ZATO,
OVAMO, TAKO, KASNO,

Date priloge grupiši prema značenju na one:

- a) za mjesto
- b) za vrijeme
- c) za način
- d) za uzrok
- e) za količinu

Odgovor:

a) za mjesto	Ovuda, ovamo
b) za vrijeme	Nekad, kasno
c) za način	Često, tako
d) za uzrok	Zato
e) za količinu	Nešto, mnogo

25. Sljedeće pridjeve upiši u odgovarajuće vrste: GLINENI, JUTARNJI, UMILJAT, SOFIJIN, NEOBIČAN, TAMOŠNJI, STAKLENI, LIJEVI, PREDRATNI, DEČIJI, KRILAT, DRVEN:

Odgovor:

a) opisni	Umiljat, neobičan, krilat
b) prisvojni	Sofijin, dječiji
c) gradivni	Glineni, stakleni, drven
d) vremenski	Jutarnji, predratni
e) mjesni	Tamošnji, lijevi

26. Za svaku zamjenicu napiši kojoj vrsti, prema značenju, pripada:

a) MA KAKAV	b) TOLIKI
c) NIKAKVA	d) NJEN
e) ONA	f) NEČIJI

Odgovor:

a) MA KAKAV – Opšta	b) TOLIKI – Pokazna
c) NIKAKVA – Odrišna	d) NJEN – Prisvojna
e) ONA – Lična (pokazna)	f) NEČIJI – Neodređena

**27. Od datih glagola načini glagolski prilog sadašnji:
UPOZNAVATA, TEĆI, MAHATI, USPAVLJIVATI,
DAHTATI, PISATI.**

Odgovor: Upoznajući, Tekući, Mašući, Uspavljujući,
Dašćući, Pišući

**28. Podvuci imenice koje imaju samo množinu
(pluralija tantum):**

**PUTNICI, KARLOVCI, LJUDI, MLIJEKO, KOLA (VOZILA),
NJEDRA, ZNAKOVI, JASLE, BRIGE, MAKAZE, VRATA.**

Odgovor: PUTNICI, KARLOVCI, LJUDI, MLIJEKO, KOLA (VOZILA),
NJEDRA, ZNAKOVI, JASLE, BRIGE, MAKAZE, VRATA.

29. Kakvi su sljedeći pridjevi:

a) PONOSAN	b) SVILEN
c) PEĆKI	d) SADAŠNJI
e) PLASTIČNI	f) TAMOŠNJI

Odgovor:

- a) PONOSAN – opisni

- b) SVILEN – gradivni
- c) PEĆKI – prisvojni
- d) SADAŠNJI – vremenski
- e) PLASTIČNI- gradivni
- f) TAMOŠNJI – mjesni

30. Napiši prvo lice množine imperativa od glagola:

a) ISPITI	b) VIKATI
c) VUĆI	d) POVITI
e) ZVATI	f) PREPRODAVATI

Odgovor:

a) ISPITI – ispijmo	b) VIKATI – vičimo
c) VUĆI - vucimo	d) POVITI- povijmo
e) ZVATI - zovimo	f) PREPRODAVATI - preprodajmo

31. Odredi vrstu svake imenice prema značenju:

a) UČENICI	b) TELAD
c) MASTILO	d) IZVOR
e) HAMZA	f) VUNA
g) GOSPODA	h) JABUKA

Odgovor:

a) UČENICI - zajednička	b) TELAD - zbirna
c) MASTILO - gradivna	d) IZVOR - zajednička
e) HAMZA – vlastita	f) VUNA - gradivna
g) GOSPODA - zbirna	h) JABUKA – zajrdnička

**32. PIS, STOGA, UZ, ZAISTA, MALO, MIMO, IAKO, ČAK,
IZNAD, EH, BAR.**

Iz datog niza riječi izdvoj:

- a) priloge
- b) predloge
- c) veznike
- d) uzvike
- e) rječce (partikule)

Odgovor:

a) prilozi	Stoga, malo
b) predlozi	Uz, mimo, iznad
c) veznici	Iako
d) uzvici	Pis, eh
e) rečce (partikule)	Zaista, čak, bar

33. Odredi glagole prema predmetu radnje (glagolskom rodu):

a) POTRČATI	b) LETETI
c) UMITI SE	d) SPRIJATELJITI SE
e) DATI	f) PISATI

Odgovor:

a) POTRČATI-neprelazni	b) LETETI-neprelazni
c) UMITI SE-povratni(Uzajamni)	d) SPRIJATELJITI SE-povratni
e) DATI-prelazni	f) PISATI-povratni

34. Odredi kojoj vrsti pripadaju podvučene riječi:

KOD MOSTA IH JE DIJELIO U DVA TABORA I LIČNO IH VODIO JEDNE PROTIV DRUGIH.

a) KOD	b) IH
c) JE	d) DVA
e) TABORA	f) I
g) LIČNO	h) PROTIV

Odgovor:

a) KOD-prijedlog	b) IH-zamjenica
c) JE-glagol	d) DVA-broj
e) TABORA-imenica	f) I-veznik
g) LIČNO-prilog	h) PROTIV-prijedlog

35. SA LIJEVE STRANE, JEDAN UZ DRUGI, NALAZILA SU SE DVA KRATKA KREVETA, A IZNAD NJIH SLIKA, RAD NEKOG PRIMITIVNOG SLIKARA.

Imenske riječi iz navedenog odlomka razvrstaj na:

- a) imenice
- b) pridjeve
- c) zamjenice
- d) brojeve

Odgovor:

- a) imenice - strane, kreveta, slika, rad, slikara
- b) pridjevi - lijeve, kratka, primitivnog
- c) zamjenica - njih, nekog
- d) brojevi – jedan, drugi, dva

36. Napiši komparativne pridjeve:

- a) TIJESAN   b) DOBAR
- c) VRUĆ   d) MEHK
- e) DALEK   f) ČEST

Odgovor:

- a)TIJESAN -Tešnji
- b) DOBAR - Bolji
- c) VRUĆ - Vrući
- d) MEHK - Mekši
- e) DALEK - Dalji
- f) ČEST - Češći

37. Napiši komparativne pridjeve

- a) VISOK   b) STROG
- c) LJUBAK   d) ŽALOSTAN
- e) PLITAK   f) GRDAN

Odgovor:

- a) VISOK -Viši   b) STROG -Strožiji
- c) LJUBAK - Ljupkiji   d) ŽALOSTAN - Žalosniji
- e) PLITAK -Plići   f) GRDAN - Grđi

38. Napiši u kom su padežu podvučene riječi:

NEKAKAV VO HTIO DA PIJE VODE TE POŠTO NAĐE
POD NEKOM STREHOM NEŠTO MALO NA DNU NEKAKVA
LONCA, ON UVUČE GLAVU U LONAC DA SE NAPIJE.

- a) NEKAKAV VO
- b) VODA
- c) POD NEKOM STREHOM
- d) NA DNU
- e) NEKAKVA LONCA
- f) ON
- g) GLAVU
- h) U LONAC

Odgovor:

- a) NEKAKAV VO – nominativ
- b) VODA – genitiv
- c) POD NEKOM STREHOM-instrumental
- d) NA DNU – lokativ
- e) NEKAKVA LONCA – genitiv
- f) ON – nominativ
- g) GLAVU – akuzativ
- h) U LONCU – akuzativ

39. Kojim vrstama pripadaju sljedeće riječi:

- a) LJEPOTA
- b) IZ
- c) JER
- d) ETO
- e) JESENAS
- f) KAKAV

Odgovor:

a) LJEPOTA - Imenica	b) IZ - Prijedlog
c) JER - Veznik	d) ETO - Rječca
e) JESENAS - Prilog	f) KAKAV - Zamjenica

40. Riječi iz sljedećeg niza razvrstaj u sinonimske parove (riječi istog ili sličnog značenja)

HRABRITI, ŽIVOPISNO, ČUDOVIŠTE, VAŽAN, BORBENŽ
OST, ŽALOSTAN, ZAO, RADAN, NAKAZA, SRČANOST, TUŽAN,
SOKOLITI, SLIKOVITO, MARLJIV, OPAK, ZNAČAJAN.

Odgovor:

Hrabriti – sokoliti, živopisno – slikovito, vžan – značajan,
borbenost – srčanost, žalostan-tužan, zao – opak,

čudovište – nakaza, radan – marljiv.

41. Podvuci korijen (korijenski dio) riječi u sljedećim primjerima:

TRAVARICA, BUKOVAČA, CIGLANA, NIŠTARIJA,
PEKARA, OVČETINA, DJEVOJČICA, JAGNJEŠCE.

Odgovor:

TRAVARICA, BUKOVAČA, CIGLANA, NIŠTARIJA, PEKARA,
OVČETINA, DJEVOJČICA, JAGNJEŠCE.

42. Izvedi pridjeve od sljedećih riječi:

- a) BLISKI ISTOK
- b) AZIJA
- c) UMIHANA
- d) KRIVA PALANKA
- e) TRŠIĆ
- f) ATLETIK

Odgovor:

- a) BLISKI ISTOK-Bliskoistočni
- b) AZIJA-Azijski
- c) UMIHANA-Umihanin
- d) KRIVA PALANKA-Krivopalanački
- e) TRŠIĆ-Rtšićki
- f) ATLETIK-Atletski

43. Podvuci sve atribute (i atributske skupove) u sljedećim rečenicama:

a) PO HRAPAVOJ KORI PITOMOG BAGREMA
IGRALA SE BLAGA MJESЕČEVA SVJETLOST.
b) DAH POKOŠENE TRAVE ŽIVEĆE JOŠ OVU NOĆ, JER
DUŠA TRAVA JE VLAŽNA, A TA VLAGA JE MOKRA I ZELENA.

Odgovor:

- a) PO HRAPAVOJ KORI PITOMOG BAGREMA IGRALA SE
BLAGA
MJESЕČEVA SVJETLOST.
- b) DAH POKOŠENE TRAVE ŽIVEĆE JOŠ OVU NOĆ, JER

DUŠA TRAVA JE VLAŽNA, A TA VLAGA JE MOKRA I ZELENA.

44. Odredi službu (funkciju) podvučenih rečeničnih članova:

AHMED, MOJ DJED, ZA OVU PRILIKU SE LIJEPI
OBUKAO, STAVIO NA GLAVU NOVU ŠUBARU I UZELO ME
ZA RUKU.

a) AHMED	b) MOJ DJED
c) LIJEPO	d) SE OBUKAO
e) NA GLAVU	f) ŠUBARU
g) ME	h) ZA RUKU

Odgovor:

- a) AHMED- Subjekat
- b) MOJ DJED-Apozicija
- c) LIJEPO- Pril. odred. za način
- d) SE OBUKAO- Predikat
- e) NA GLAVU- Pril.odred.za mjesto
- f) ŠUBARU- Objekat
- g) ME - Priloški objekat
- h) ZA RUKU-Objekat

**45. Koju službu (funkciju) imaju riječi u rečenici:
NA PRAGU AMINA, MAJKA NAŠA, ODMERI
ZABRINUTO NAJMLAĐEG SINA U POCIJEPANOJ ODJEĆI.**

- a) NA PRAGU
- b) AMINA
- c) MAJKA NAŠA
- d) ODMERI
- e) ZABRINUTO
- f) NAJMLAĐEG SINA
- g) U POCIJEPANOJ ODJEĆI
(u odnosu na SINA!)

Odgovor:

- a) NA PRAGU - Pril. odred. za mjesto.
- b) AMINA - Subjekat.
- c) MAJKA NAŠA - Apozicija.

- d) ODMERI - Predikat
- e) ZABRINUTO-Priloš. Odred.za naičn
- f) NAJMLAĐEG SINA- Priloš. objekat
- g) U POCIJEPANOJ ODJEĆI-Atribut (u odnosu na SINA!)

46. NJEMU SE TOG TRENUTKA SMUČILO I ON SE NALJUTIO NA ROĐAKA. ODLUČIO JE DA MU SVE ODMAH TU NA ULICI SVE SRUČI.

Odredi koju službu (funkciju) vrše i u kom su padežu sljedeće riječi:

S l u ž b a

P a d e ž

- a) NJEMU
- b) TOG TRENUTKA
- c) ON
- d) NA ROĐAKA
- e) MU
- f) SVE
- h) NA ULICI

Odgovor:

- a) NJEMU - dativ
- b) TOG TRENUTKA -pr. odredba za vrijeme, genitiv,
- c) ON - subjekat, nominativ,
- d) NA ROĐAKA - objekat, akuzativ,
- e) MU - objekat, dativ,
- f) SVE - objekat, akuzativ,
- h) NA ULICI - pr. odredba za mjesto, lokativ,

47. Subjekte podvuci jednom, a predikate sa dvije crte u odlomku:

JABLJAN POJEDE. KRENUŠE KNEŽEVOJ KUĆI. VRANE PROLIJEĆU IZ OKOLINE ŠUMARKA I PADAJU NA KUKURUZE. STRAŠILA NA OGRADAMA LEPRŠAJU SE. STOKA SE IZGONI NA PAŠU.

Odgovor:

JABLAN POJEDA. KRENUŠE KNEŽEVOJ KUĆI. VRANE PROLIJEĆU IZ OKOLINE ŠUMARKA I PADAJU NA KUKURUZE. STRAŠILA NA OGRADAMA LEPRŠAJU SE. STOKA SE IZGONI NA PAŠU.

48. Pored glagola svršenog vida napiši glagol nesvršenog vida istog korijena ili osnove:

- a) MAKNUTI (SE)
- b) LEĆI
- c) RODITI
- d) PUSTITI
- e) KAZATI
- f) SJETITI SE

Odgovor:

- a) MAKNUTI (SE)- micati se
- b) LEĆI – legati
- c) RODITI – rađati
- d) PUSTITI – puštati
- e) KAZATI – kazivati
- f) SETITI SE – sjećati se

49. Odredi vrste riječi:

LUTAM, JOŠ, VITAK, SA SREBRNIM LUKOM.

Odgovor:

- a) LUTAM – glagol
- b) JOŠ – prilog
- c) VITAK – pridjev
- d) SA – prijedlog
- e) SREBRNIM – pridjev
- f) LUKOM – imenica

50. Za svaku zamjenicu napiši kojoj vrsti, prema značenju, pripada:

- a) TI
- b) SVOJ
- c) OVAJ
- d) TOLIKO
- e) KOJE

f) SVAKO Odgovor:

- a) TI – lična (i pokazna zamjenica)
- b) SVOJ - prisvojna
- c) OVAJ - pokazna
- d) TOLIKO – pokazna (za količinu)
- e) KOJE – upitno odnosna
- f) SVAKO – opšta

51. Prema trajanju radnje (glagolskom vidu) sljedeći glagoli su:

a) ZGRABITI	b) LOMITI
c) NOSITI	d) SLETETI
e) GONITI	f) POKLONITI

Odgovor:

a) ZGRABITI – svršeni	b) LOMITI – nesvršeni
c) NOSITI – nesvršeni	d) SLETETI – svršeni
e) GONITI – nesvršeni	f) POKLONITI – svršeni

52. Napiši nazive glagolskih oblika:

- a) SKLANJAJUĆI**
- b) DAROVAN**
- c) BISMO PISALI**
- d) ISPEĆI**
- e) LEGOSMO**
- f) BUDEMO NAŠLI**
- g) PISAT ĆE**
- h) BEJASMO**

Odgovor:

- a) SKLANJAJUĆI**-gl.pridjev sadašnji
- b) DAROVAN** – gl.pridjev trpni
- c) BISMO PISALI** - potencijal
- d) ISPEĆI** - infinitiv
- e) LEGOSMO** - aorist
- f) BUDEMO NAŠLI** – futur I
- g) PISAĆE** – futur II

h) BEJASMO - inperfekat

53. Glagol BRIJATI napiši u obliku:

- a) drugog lica jednine inperfekta
  - b) prvog lica množine imperativa
  - c) glagolskog pridjeva trpnog
  - d) glagolskog priloga sadašnjeg
  - e) drugog lica množine futura
  - f) trećeg lica množine potencijala
  - g) drugog lica jednine futura

Odgovor:

- a) drugog lica jednine inperfekat-BRIJAŠE
  - b) prvog lica množine imperativa-BRIJMO
  - c) glagolskog pridjeva trpnog-BRIJAN
  - d) glagolskog prilogasadašnjeg-BRIJUĆI
  - e) drugog lica množine futura 2. –BUDETE BRIJANI
  - f) trećeg lica množine potencijal-BI BRIJALI
  - g) drugok lica jednine futura 1. -ČEŠ BRIJATI

54. Podvuci prefikse u sljedećim riječima:

PROHLADNO, OKOVATI, NAJESTI SE, ULETETI,

NEZNANJE, OSREDNJI, UVESTI.

Odgovor:

PROHLADNO, OKOVATI, NAJESTI SE, ULETETI,
NEZNANJE, OSREDNJI, UVESTI

55. Od sljedećih imenica izvedi glagole:

GUJK **GRGOLJ**

KLOKOT ŠUM

Koju jezičko-stilsku pojavu (stilsku figuru) ilustruju ove imenice i glagoli?

Odgovor:

GUK -gukati   GRGOLJ-rgoljiti

KLOKOT-klokotati ŠUM-šumiti

56. Odredi padež i njegovo značenje u

podvučenim riječima:

- 1) UZNEMIRENE PTICE SU SKAKUTALE PO PREGREJANOM KROVU.
- 2) FRIŽIDER JE BIO PUN RAZNOG VOĆA I POVRĆA.
- 3) AVION SE NEOBIČNO BRZO PRIBLIŽAVAO OSVIJETLJENOM GRADU.

Odgovor:

- 1) Padež-lokativ Značenje – mjesto
- 2) Padež-genitiv Značenje – deoni
- 3) Padež-akuzativ Značenje – pravac-cilj

PRAVOPIS

57. U sljedećoj rečenici nedostaju interpunkcijski znaci. Stavi ih!

VI ĆETE REČE PROFESOR USKORO POSTATI SREDNJOŠKOLCI A TO JE DJECO MOJA VAŠ I MOJ CILJ

Odgovor: "VI ĆETE", REČE PROFESOR: "USKORO POSTATI SREDNJOŠKOLCI A TO JE, DJECO MOJA, VAŠ I MOJ CILJ".

58. Napiši sljedeće riječi i jekavskim izgovorom:

CVETIĆ   PRIPOVEDAČ
SMEŠAN   DREMATI
RAZUMEO   POBESNEO
GREH   POBEĐEN

Odgovor:

CVETIĆ - <u>cvjetovi</u>	PRIPOVEDAČ - <u>pripovijeda</u> :
SMEŠAN – <u>smiješan</u>	DREMATI – <u>drijemati</u>
RAZUMEO - <u>razumio</u>	POBESNEO - <u>pobjesnio</u>
GREH - <u>grijeh</u>	POBEĐEN – <u>pobijeđen</u>

59. Podvuci ispravno napisane oblike:

HIGIENA – HIGIJENA,
HEMIJSKI – HEMISKLI,
MAČIJI – MAČJI,

LONGPLEJ – LONKPLEJ,
MEGDONALDS – MEKDONALDS,
OTSELITI – ODSELITI,
ZAPALJENJE – ZAPALENJE,
STANBENI – STAMBENI,
STRANPUTICA – STRAMPUTICA

Odgovor:

HIGIENA – HIGIJENA,
HEMIJSKI – HEMISKLI,
MAČJI – MAČJI,
LONGPLEJ – LONKPLEJ,
MEGDONALDS – MEKDONALDS,
OTSELITI – ODSELITI,
ZAPALJENJE – ZAPALENJE,
STANBENI – STAMBENI,
STRANPUTICA – STRAMPUTICA

60. Zaokruži broj ispred rečenice koje su ispravno napisane:

1. Ispit se polaže 22. VI. 2000. godine.
2. Rezultati se objavljiju 25. VI 2000. godine.
3. U odjeljenju je 25 učenika.
4. Uzeo je dvadesetpet hiljada.
5. Stigao je kao 5 na cilj.
6. Važan mi je 9. 5. ove godine.

Odgovor: 2,3,6

61. Podvuci ispravne oblike:

VOĆKI – VOĆCI
PIJANISTKINJA – PIJANISKINJA
MASKI – MASCI
LJUSKI – LJUSCI
SLUŠAOC – SLUŠALAC
BANKI – BANCI

BEZZVUČAN – BEZVUČAN

KRIOCE – KRILCE

Odgovor:

VOĆKI – VOĆCI

PIJANISTKINJA – PIJANISKINJA

MASKI – MASCI

LJUSKI – LJUSCI

SLUŠAOC – SLUŠALAC

BANKI – BANCI

BEZZVUČAN – BEZVUČAN

KRIOCE – KRILCE

KNJIŽEVNOTEORIJSKI POJMOVI

62. Prepoznaj odlike (svojstva) balade:

- a) sadrži lirske, epske i dramske elemente;
- b) opeva značajne historijske događaje;
- c) ima ustaljenu pjesničku formu;
- d) završava se tragično.

Odgovor: a, d,

63. Koji su oblici novinarskog izražavanja?

- a) vijest;
- b) diskusija;
- c) reportaža;
- d) intervju;
- e) pri povjetka;

(zaokruži slova ispred tačnih odgovora)

Odgovor: a, c, d,

64. Za pismeni sastav data je tema jutro pored rijeke.

Najpogodniji oblik za obradu ove teme jeste:

- a) raspravljanje,

- b) izvještavanje,
- c) opisivanje,
- d) pripovijedanje.

(zaokruži slovo ispred tačnog odgovora)

Odgovor: c,

65. Književnonaučne vrste jesu:

- a) biografija;
- b) poema;
- c) dnevnik;
- d) memoari;
- e) historijski roman.

(zaokruži slova ispred tačnih odgovora)

Odgovor: d, e,

66. Retrospektivno pripovijedanja je:

- a) pričanje koje je usredsređeno na unutrašnji život ličnosti;
- b) kazivanje o događajima u obrnutom vremenskom smjeru:
od sadašnjosti prema prošlosti;
- c) predstavljanje mogućih zbivanja u budućnosti.

Odgovor: b,

67. Rima (slik, srok) jesu:

- a) ritmično raspoređivanje akcentovanih riječi;
- b) ponavljanje istih samoglasnika u cilju stiha;
- c) podudaranje glasova i slogova na krajevima riječi.

(zaokruži slovo ispred tačnog odgovora)

Odgovor: c.

68. Osnovne karakteristike lirske poezije jesu:

- a) objektivnost

- b) osjećajnost (emocionalnost)
  - c) subjektivnost
  - d) pripovjedni sloj
  - e) slikovitost
  - f) dramatičnost
  - g) muzikalnost
  - h) sažetost izraza
- (zaokruži slova ispred tačnih odgovora)

Odgovor: b, c, e, g, h.

STILSKA IZRAŽAJNA SREDSTVA

69. Pored sljedećih stilskih figura napiši njihove nazive.

- a) mirno more
- b) zaspalo more
- c) kap u moru
- d) ...slično moru
- e) more suza
- f) more života

Odgovor:

- a) mirno more – epitet
- b) zaspalo more – personifikacija
- c) kap u moru – kontras
- d) ...slično moru – poređenje
- e) more suza – hiperbola
- f) more života - metafora

70. Dopuni odgovarajućim riječima sljedeća ozbiljna narodna poređenja:

- a) pravo kao
- b) vrijedan kao
- c) pjeva kao

- d) lukav kao
- e) zdrav kao
- f) plašljiv kao

Odgovor:

- a) pravo kao – strijela
- b) vrijedan kao – mrav
- c) pjeva kao – slavuj
- d) lukav kao – lisica
- e) zdrav kao – drijen
- f) plašljiv kao - zec

71. Sljedeći narodni izrazi označavaju karakterne osobine pojedinih ljudi.

- a) u svakoj je čorbi mirođija
- b) pao je na niske grane
- c) lezi hlebu da te jedem
- d) traži dlaku u jajetu
- e) došao mu crni petak
- f) na jeziku med, a u srcu jed

Uz svaki izraz napiši kome od sljedećih karaktera (osoba) odgovara:

Sitničar (cepidlaka), lenština, licemjer (dvoličan, pritvoran čovjek), stradalnik, gubitnik, nametljivac (prišipetlja).

Odgovor:

a) u svakoj je čorbi mirođija
nametljivost

b) pao je na niske grane	gubitnik
c) lezi hlebu da te jedem	lenština
d) traži dlaku u jajetu	sitničar
e) došao mu crni petak	stradalnik
f) na jeziku med, a u srcu jed	licemjer, dvoličan

72. Pročitaj sljedeće stihove i napiši naziv stilske figure koju čini riječ golub:

U toj dubini plavoj i bez ruba, Tražio sam, već davno,
Goluba.

Stilska figura je:

Napiši sinonim za riječ rub: (S. Raičković: Nebo)

Odgovor: Stilska figura je: simbol riječ rub: kraj, granica

73. U sljedećem nizu pojava i pojmove prepoznaj bitne činioce izražajnog čitanja i kazivanja:

- a) akcentovanje riječi
- b) brojnost slušalaca
- c) rečenični akcenat
- d) jačina (čujnost) glasa
- e) upotreba mikrofona
- f) intonacija (melodija) rečenice
- g) gorovne pauze
- h) elementi glume.

(zaokruži slova ispred tačnih odgovora)

Odgovor: a, c, d, f, g,

74. Koja su od sljedećih jezičkih sredstava više prisutna u opisnim nego u pripovednim tekstovima?

- a) glagoli koji označavaju radnju
- b) glagoli koji označavaju stanje
- c) pridjevi
- d) prilozi
- e) glagolski predikat
- f) imenski predikat
- g) atributi
- h) priloške odredbe

Zaokruži slova ispred tačnih odgovora.

Odgovor: b, c, f, g.

75. Napiši nazive stilova čije su glavne osobine navedene:

- a) stil je racionalan, objektivan i precizan

- b) stil je emocionalan, subjektivan i slikovit
- c) stil je praktičan, neposredan, većinom u dijalogu
- d) stil primenjuje se u sredstvima javnog

obavještavanja

- e) stil primenjuje se u poslovnim pismima

Odgovor:

- a) naučni .....stil je racionalan, objektivan i precizan
- b) književno-umjetnički..... stil je emocionalan, subjektivan i slikovit
- c) govorni..... stil je praktičan, neposredan, većinom u dijalogu
- d) novinarski.....stil primenjuje se u sredstvima javnog obavještavanja
- e) odmič....stil pimenjuje se u poslovnim pismima

KNJIŽEVNA DJELA I PISCI

76. U pjesmi “Kaži mi, kaži” Jovana Jovanovića Zmaja ljubav je odjevana kao:

- a) ljepota
- b) ljubomora
- c) radost
- d) melanolija (seta)
- e) čežnja
- f) patnja
- g) nadahnuće

(zaokruži slova ispred tačnih odgovora)

Odgovor: a, c, e g.

77. Motiv svjetlosti u Zmajevoj pjesmi “Svjetli grobovi” doprinosi označavanju neprolaznih vrijednosti:

- a) zasluznih ljudi i značajnih djela,
- b) suprotstavljanja starih i mlađih generacija,
- c) narednih ideja i svjesnog žrtvovanja za progres,
- d) uzdizanja prošlosti iznad budućnosti,
- e) međusobnog podsticanja i obavezivanja ljudi i

naraštaja.

(zaokruži slova ispred tačnih odgovora)

Odgovor: a, c, e.

78. Neka te sljedeći stihovi podsjetite na djelo "Pjesma o keruši" Sergeja Jesenjina

U svitanje, u pojati niskoj, Gde se zlati rogoza gomila,
Sedmoro je štenadi riđaste, Sedmoro je kučka oštenila.

U toj pjesmi opjevani su motivi:

- a) slobodnog, nesputanog života,
- b) materinske ljubavi,
- c) surove prirode,
- d) žalosti i tuge.

Zaokruži slova ispred tačnih odgovora.

Odgovor: b, d.

79. U kućicama (u lijevoj koloni) uz naslov svakog knjževnog djela napiši broj, postavljen kraj imena i prezimena njegovog pisca (iz desne kolone):

/..../ Vrijeme smrti   1. Miroslav Antić

/..../ Doživljaji Nikoletine Bursaća 2. Arsen Diklić

/..../ Ne okreći se, sine   3. Ivan Goran

Kovačić

/..../ Plavi čuperak   4. Branko Ćopić

/..../ Jama   5. Rastko Petrović

Odgovor: 5, 4, 2, 1, 3.

PITANJA IZ PSIHOLOGIJE

1. Koja riječ je uljez (ne pripada skupu): Zaokruži tačan odgovor

MEDVED, ZMIJA, KRAVA, PAS, TIGAR,

Odgovor: ZMIJA.

2. Ako promijeniš redoslijed slova u riječi "RAPIZ", dobićeš ime:

Odgovor: PARIZ.

3. Koja riječ je uljez (zaokruži tačan odgovor):

DODIR, UKUS, SLUH, GLEDANJE, OSMJEH,

Odgovor: Osmjeh.

4. Koje poređenje je najbolje (zaokruži odgovor):
BRAT JE SESTRI KAO ŠTO JE DAIDŽA - OCU, AMIDŽI,
TETKI, MAJCI, SINU.

Odgovor: MAJCI.

5. Jedno od pet slova ima najmanje sličnosti sa ostala četiri (zaokruži tačan odgovor):

A - Z - F - N - E

Odgovor: E.

6. "Ako su neki Singapurci Malajci i neki Malajci su Tajlandani onda slijedi da su neki Singapurci definitivno Tajlandani"

Ova tvrdnja je (zaokruži odgovor):

TAČNA - NETAČNA - NI JEDNO NI DRUGO

Odgovor: TAČNA.

7. Koje poređenje je najbolje (zaokruži tačan odgovor)?

List je drvetu kao što je dimnjak:

DIMU - CIGLI - NEBU - GARAŽI - KUĆI

Odgovor: KUĆI

8. Koji broj ne pripada nizu brojeva ?

9-7-8-6-7-5-6-3

Odgovor: 3

9. Koja riječ je uljez ?

ČARAPA - PRST - STOPALAO - PERTLA - ĐON

Odgovor: PERTLA

10. Jasmin je visočiji od Asmira, a Bakir je niži od Jasmina.

Koje tvrđenje je najtačnije (zaokruži jedan od ponuđenih odgovora):

- a) Bakir je visočiji od Asmira
- b) Bakir je niži od Asmira
- c) Bakir je iste visine kao i Asmir
- d) Nemoguće je reći koji je visočiji, Bakir ili Asmir.

Odgovor: d)

11. Metak je pištolju kao što je kugla:

ŠTAPU ZA BILIJAR - PRAĆKI - TOPU - BOKALU (zaokruži odgovor).

Odgovor: TOPU

12. Ruka je rukavici kao što je stopalo:

LOPTI - STOLU - GLAVI - ŠEŠIRU - CIPELI

Odgovor: CIPELI

13. Ko je uljez (zaokruži odgovor) ?

KONJ - MAGARAC - KENGUR - ZEBRA - JELEN

Odgovor: KENGUR

14. Prst je ruci kao što je list _____

**DRVETU- KROŠNJAMA DRVEĆA - CVIJETU -
KORI DRVETA**

Odgovor: KROŠNJAMA

15. Svetmirski brod je primio tri poruke. Astronauti su proučili ove poruke i otkrili da:

"ELDOS ALDARION ELENDI" znači "OPASNA RAKETNA EKSPLOZIJA" da "EDAIN MUYATUR ELROS" ZNAČI "OPASNA SVEMIRSKA VATRA", DA "ALDARION GIMILZOR GONDOR" ZNAČI "LOŠA GASNA EKSPLOZIJA"

Šta znači riječ "ELENDIL": OPASNOST - EKSPLOZIJA – RAKETA GAS

Odgovor: RAKETA

PITANJA IZ MATEMATIKE

1. Ispitati tačnost numeričke (brojevne) jednakosti

$$\left(\frac{2}{5} - 0,8\right) \cdot \frac{5}{2} - \frac{6}{7} : \frac{5}{14} - 0,4 = 1.$$

Rješenje: $\frac{19}{5} \neq 1$
(netačno)

2. Ispitati tačnost numeričke (brojevne) jednakosti

$$\left(0,45 - 3,6 \cdot \left(-\frac{3}{8} + \frac{7}{12} - \frac{1}{18}\right)\right) : (-0,01) = 10.$$

Rješenje: $10 = 10$ (tačno)

3. Izračunati brojevnu vrijednost izraza

$$4a^2 + 4a + 1 \quad \text{za} \quad a = -\frac{1}{2}$$

Rješenje: 0

4. Izračunati $2^3 \cdot 4^2 - 8 \cdot 2^2 + (-2)^3 \cdot 4 + (-2)^2 \cdot 16$

Rješenje: $27 = 128$

5. Izračunati $\left(\left(\left(\frac{2}{3} \right)^6 \cdot 6^2 \right) : 4^2 \right) \cdot 3^4$

Rješenje: 16

6. Izračunati $(4a^3b^2)^2 \cdot (2a^2b^2)^3 : (2ab^2)^4$, $(a, b \neq 0)$

Rješenje: $8a^8b^2$

7. Proizvod stepena xy^4 i x^4y podijeliti proizvodom stepena xy^3 i x^3y , $(x, y \neq 0)$.

Rješenje: xy

8. Srediti izraz $(5x - 2)^2 + 5x - 14$

Rješenje: $5(5x^2 - 3x - 2)$

9. Uprosti izraz $(m+n)^2 - m^2 + (m-n)^2 + 2mn - n^2$

Rješenje: $(m+n)^2; (7,3+3,7)^2 = 121$

10. Data je funkcija $y = (p+3)x + (p-6)$, gdje je $p \in R$. Odrediti p tako da je nula funkcije $x=6$.

Rješenje: $0 = (p+3) \cdot 6 + p - 6; p = \frac{12}{7}$

11. Data je funkcija $y = (p-2)x + (p-5)$, gdje je $p \in R$. Odrediti p tako da grafik funkcije sadrži tačku $A(2,5)$.

Rješenje: $5 = (p-2) \cdot 2 + (p-5); p = \frac{14}{3}$

12. Ako je cijena kompleta knjiga povećana sa 160 dinara na 180 dinara, koliko procenata iznosi povećanje?

Rješenje: $12,5\%$

13. Riješiti jednačinu $\frac{x+1}{3} - 2(x+3) = \frac{1}{2}$

Rješenje: $x=-3,7$

14. Za koje vrijednosti promjenljive $x \in R$, razlika izraza $\frac{x}{3} - \frac{x+4}{4}$ je veća od 1?

Rješenje: $x > 24$

15. Rešiti sistem jednačina

$$2x + y = 7,$$

$$5x - 3y = 1.$$

Rješenje: $(2,3)$

16. Rešiti sistem jednačina

$$-3x + 7y = 4,$$

$$8y - x = 7.$$

Rješenje: $(1,1)$

17. Učenik je prvog dana pročitao $\frac{3}{16}$ knjige, drugog dana 2,4 puta više nego prvog dana, a trčeg dana preostalih 87 strana. Koliko strana ima ta knjiga?

Rješenje: $\frac{3}{16}x + \frac{7,2}{16}x + 87 = x/16; x = 240$

18. Grafici funkcija datih jednačinama $3x - 2y = 12$ i $4x + y = 5$ seku se u tački:

- 1) A(-3, 2),
- 2) B(3, -2),
- 3) C(2, -3),
- 4) D(-2, 3),
- 5) E(-2, -3)

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

Rješenje: 3) C (2,-3)

19. Ako su dužine stranica trougla:

- 1) 6 cm; 3 cm; 5 cm,
- 2) 3 cm; 7 cm; 4 cm,
- 3) $\sqrt{41}$ cm; 5 cm; 4 cm,
- 4) 4 cm; 4 cm; 9 cm,

Koji od njih je pravougli?

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

Rješenje: 3) $\sqrt{41}$ cm; 5 cm; 4 cm

20. Ako su u pravouglom trouglu ABC kateta AC=4 cm, hipotenuza AB=8 cm, tada je obim tog trougla:

- 1) $(12+8\sqrt{3})\text{cm}$,
- 2) 16 cm,
- 3) $6\sqrt{3}\text{cm}$,
- 4) $(12+4\sqrt{3})\text{cm}$

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

Rješenje: 4) $(12+4\sqrt{3})\text{cm}$

21. Ako je obim kruga $O = 14\pi$ cm, izračunati površinu P tog kruga.

Rješenje: $P = 49\pi \text{ cm}^2$

22. Koliki je najmanji broj tačaka u ravni kojima je određeno:

- 1) 6 pravih,
- 2) 15 pravih,
- 3) 21 prava?

Rješenje: 1) 4; 2) 6; 3) 7

23. Pravilna četvorostранa piramida ima osnovnu ivicu 12 cm, a bočnu ivicu 10 cm. Izračunati površinu piramide.

Rješenje: $P = 336 \text{ cm}^2$

24. Bočna ivica pravilne četvorostrane piramide je 12 cm, a osnovna ivica je 8 cm. Izračunati visinu piramide i visinu bočne strane (apotemu).

Rješenje: $H = 4\sqrt{7}$; $h = 8\sqrt{2}$

25. Izračunati površinu pravilne trostrane piramide, ako je osnovna ivica 10 cm, a bočna ivica 13 cm.

Rješenje: $P = (25\sqrt{3} + 180) \text{ cm}^2$

26. Zapremina pravog valjka je $1250\pi \text{ cm}^3$, a visina 50 cm. Izračunati njegovu površinu.

Rješenje: $P = 550\pi \text{ cm}^2$

27. Prečnik posude oblika pravog valjka je 14 dm, a dubina 3 dm. Koliko litara vode sadrži puna posuda? (Uzeti: $\pi = 3,14$)

Rješenje: $V = 462 \text{ l}; 1 \text{ dm}^3 = 1 \text{ l}$

28. Ako je obim osnove prave kupe $16\pi \text{ cm}$, a visina 6 cm, izračunati površinu kupe.

Rješenje: $P = 144\pi \text{ cm}^2$

29. Izračunati prečnik lopte čija je površina 314 cm^2 . (Uzeti: $\pi \approx 3,14$)

Rješenje: $R = 10 \text{ cm}$

30. Riješi nejednačinu:

$$\frac{5x+1}{3} - \frac{8x+1}{4} - \frac{10x+1}{12} < 0$$

Rješenje: $x > -\frac{8}{14}; \quad x \in \left(-\frac{8}{14}, +\infty\right)$

SADRŽAJ

HISTORIJAT MEDRESE “GAZI ISA-BEG” U NOVOM PAZARU	5
Nastavni predmeti u toku školovanja.....	11
PITANJA IZ AKAIDA (ISLAMSKO VJEROVANJE)	12
PITANJA IZ FIKHA (ŠERIJATSKO PRAVO)	22
PITANJA IZ POVIJESTI ISLAMA	40
PITANJA IZ GEOGRAFIJE	48
ISLAMSKI SVIJET.....	52
PITANJA IZ BOSANSKOG JEZIKA.....	56
FONETIKA	56
MORFOLOGIJA.....	62
PRAVOPIS	74
KNJIŽEVNOTEORIJSKI POJMOVI.....	76
STILSKA IZRAŽAJNA SREDSTVA	78
KNJIŽEVNA DJELA I PISCI	81
PITANJA IZ PSIHOLOGIJE.....	83
PITANJA IZ MATEMATIKE	86

